

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta

Obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Katedra: Účetnictví a financí

Bakalářská práce

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v prostředí
malých a středních podniků

Vedoucí práce:

Ing. Marie Oubrechtová

Autor práce:

Markéta Heroutová

České Budějovice

2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků“ vypracovala samostatně s využitím vlastních materiálů uvedených v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 18. dubna 2008

.....
podpis

Poděkování

Touto cestou upřímně děkuji vedoucí mé bakalářské práce, Ing. Marii Oubrechtové, za odborné rady, připomínky a metodické vedení práce, které mi pomohly dokončit tuto bakalářskou práci.

Abstract

Bachelor's work with the topic "International Financial Report Standards in environment for Small and Medium-sized Entities" takes an interest in problems of accounting for small and medium – sized entities.

As early in April will be entry validity a new International Financial Report Standards for Small and Medium-sized Entities, which will be bring much variation.

In the theoretical part is described process of evolution international standards, specify those entities and users closure of account for this entities, financial report for small and medium-sized entities and next disadvantages which follow from useful IFRS in full range for small and medium-sized entities.

The second part in bachelor's work include individual inquiry and separately scan standards.

Key words: International Financial Report Standards in environment for Small and Medium-sized Entities, principle of public utility, closure of account, accountant praxis.

Souhrn

Bakalářská práce na téma „Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků“ se zabývá problematikou účtování v malých a středních podnicích.

Již v tomto roce vstoupí v platnosti nové mezinárodní standardy účetního výkaznictví pro malé a střední podniky, které s sebou přinesou mnoho změn.

V teoretické části práce je popsán proces vývoje mezinárodních standardů, vymezení těchto podniků a uživatelů účetních závěrek pro tyto podniky, účetní výkaznictví pro malé a střední podniky a dále nevýhody, které plynou z uplatnění IFRS v plném rozsahu pro malé a střední podniky.

Druhá část bakalářské práce zahrnuje vlastní průzkum a jednotlivě probrané standardy.

Klíčová slova: Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků, princip veřejného zájmu, účetní závěrka, účetní praxe.

Obsah

1. Úvod	8
2. Literární řešerše	9
3. Proces tvorby mezinárodních účetních standardů	10
3.1. Vývoj mezinárodní harmonizace účetnictví	10
3.2. Porovnání nástrojů harmonizace účetnictví.....	11
3.3. Vývoj IAS/IFRS	11
3.4. Proces tvorby IAS/IFRS	14
4. Vymezení malých a středních podniků	15
5. Uživatelé účetní závěrky	17
6. Účetní výkaznictví pro malé a středně velké podniky.....	18
6.1. Informace zveřejňované v účetní závěrce	18
6.2. Oceňování a účtování	19
6.3. Skupiny společností.....	19
6.4. ISAR a účetní výkaznictví SME.....	20
6.5. Nevýhody plynoucí z uplatnění Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v plném rozsahu pro malé a střední podniky	21
7. Aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků a související problémy ve vybraných evropských zemích	22
7.1. Účetní praxe ve Velké Británii	22
7.2. Účetní praxe v Německu	24
7.3. Účetní praxe ve Francii.....	24
7.4. Účetní praxe v Portugalsku	25
8. Samostatný rámec účetního výkaznictví pro malé a střední podniky	26
9. Metodika.....	29
10. Průzkum.....	31
11. Doporučení v oblasti jednotlivých standardů a problémy související s aplikací v prostřední malých a středních podniků při sestavování účetní závěrky dle IFRS.....	37

12. Závěr.....	55
13. Seznam použité literatury	
14. Seznam tabulek a obrázků	
15. Seznam příloh	

1. Úvod

Vznik a vývoj Mezinárodních standardů účetního výkaznictví pro malé a střední podniky patří k jednomu z nejaktuálnějších témat účetnictví. Tato problematika potřebuje již delší dobu novou úpravu, protože použití dosavadních účetních standardů je pro malé a střední podniky zbytečně složité a nákladné.

Význam mezinárodní harmonizace spočívá v tom, že umožňuje srovnatelnost informací, které jsou vykazovány v účetní závěrce podniků. Srovnatelnost je velmi důležitá i v oblasti malých a středních podniků. Právě tyto podniky mají pro rozvoj každého národního hospodářství klíčový význam. Jsou velmi důležité při vytváření pracovních příležitostí a podporují sociální stabilitu a ekonomický rozvoj.

Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si zvolila toto téma, byla právě jeho aktuálnost a důležitost.

Úkolem bakalářské práce je analyzovat problematiku Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků.

První část práce je zaměřena teoreticky. Je zde mapován vývoj mezinárodní harmonizace standardů, včetně procesu tvorby IAS/IFRS. Dále jsou zde definovány malé a střední podniky a uživatelé účetní závěrky těchto podniků. Mezi nejvýznamnější kapitoly patří účetní výkaznictví pro malé a střední podniky a aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků a související problémy ve vybraných evropských zemích. Poslední kapitolu tvoří samostatný rámec účetního výkaznictví pro malé a střední podniky.

Druhou část práce tvoří vlastní průzkum a rozebrání jednotlivých standardů. Pomocí průzkumu jsem zmapovala situaci malých a středních podniků ve svém okolí. Průzkum jsem prováděla pomocí dotazníku, který má osm otázek. Zjišťovala jsem například: podle čeho podniky sestavují účetní závěrku, zda sledují vývoj nových standardů pro malé a střední podniky, kdy si myslím, že bude možné se jimi řídit atd.

Při rozebírání jednotlivých standardů jsem nejdříve obecně napsala jeho účel a pak se zabývala podobou těchto nových standardů. Při práci jsem vycházela z návrhu standardů, který vyšel v roce 2007. Návrh každého standardu jsem zhodnotila, a pokud tu bylo nutné, navrhla další jeho úpravy.

2. Literární rešerše

Při vypracovávání této bakalářské práce jsem čerpala z následující literatury:

- **ADÁMKOVÁ, D. *Účetnictví podle mezinárodních účetních standardů*. Praha: Creditt, 2003. ISBN 80-213-1034-0.**

V této publikaci je velmi dobře řešena problematika mezinárodních účetních standardů, především jejich vývoj a porovnání nástrojů harmonizace účetnictví.

- **KROUPOVÁ, L., VAŠEK, L., ČERNÝ, M. R. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Praha: Vox, 2005. ISBN 80-86324-44-3.**

Kniha se zabývá Mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Je zde popsán jejich vývoj i detailně probrány jednotlivé standardy. Z této knihy jsem použila proces tvorby standardů, který je zde velmi dobře popsán.

- **MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled rozdílů mezi Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a Českou legislativou*. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2005.**

Tato studie mi velmi pomohla v druhé části práce. Jsou zde velmi detailně popsány jednotlivé standardy a rozdíly mezi mezinárodním účetnictvím a Českou účetní legislativou.

- **MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech*. [online]. 2005. Dostupný na Word Wide Web: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/aplikace_ias_neverej.html.**

Obsah této studie je velmi rozsáhlý. Je zde například věnována pozornost implementaci Mezinárodních účetních standardů u nekotovaných společností, které jsou zde podrobně rozebrány. Dále je zde řešena problematika malých a středních podniků a ukázka používání standardů v některých zemích. Nalezla jsem zde řadu potřebných informací. Čerpala jsem z kapitol, které se věnovaly vymezení těchto podniků, uživatelům účetních závěrek, účetnímu výkaznictví a nevýhod z používání Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků v plném rozsahu.

3. Proces tvorby mezinárodních účetních standardů

Obsahem této kapitoly je popis vývoje harmonizace účetnictví, včetně porovnání nástrojů harmonizace účetnictví.

3.1. VÝVOJ MEZINÁRODNÍ HARMONIZACE ÚČETNICTVÍ

První pokusy o mezinárodní harmonizaci účetnictví můžeme nalézt již v 70. letech minulého století, jak v Evropě, tak i ve Spojených státech amerických. Hlavním důvodem harmonizace byly velmi značné rozdíly v účetních legislativách. Díky tomu, že se každý stát řídil jinými účetními pravidly, nebylo možné zajistit srovnatelnost vykazovaných informací pro uživatele. V současnosti lze zařadit snahy o harmonizaci účetnictví do tří oblastí:

1. Harmonizace v rámci Evropské unie – direktivy Evropské unie, z nichž se tři vztahují na oblast účetnictví:

- IV. direktiva týkající se požadavků Evropské unie na roční účetní výkazy společnosti.
- VII. direktiva týkající se požadavků Evropské unie na konsolidované účetní výkazy.
- VIII. direktiva se týká požadavků Evropské unie na auditory.

Od roku 1990 nejsou již díky narůstajícímu významu Mezinárodních účetních standardů (IAS) další nové direktivy vydávány. Evropská komise se snaží pouze o modernizaci stávajících direktiv. Nevýhodou této harmonizace je, že stávající direktivy jsou závazné pouze pro členy EU a nejsou uznávány světovými burzami.

2. Harmonizace v USA – US GAAP - tato problematika se týká úpravy účetnictví ve Spojených státech amerických, avšak vzhledem k rostoucímu vlivu nadnárodních společností, internacionalizaci ekonomických problémů a rostoucímu vlivu USA na mezinárodním poli začínají americké účetní standardy stále více pronikat i do Evropy.

Vznik US GAAP se ve Spojených státech amerických datuje již k 30. letům minulého století. Podnětem, díky němuž vznikly, byl pád newyorské burzy a následná hospodářská krize (jeden z důvodů krachu burzy je označován jako nízká vypovídající schopnost účetních dat).

Tyto standardy jsou také určeny pro účetní závěrku, ale oproti Mezinárodním účetním standardům jsou daleko podrobnější. Oficiálně jsou v USA nezávazné (výjimkou jsou společnosti, které mají své akcie kotovány na burzách), ale jejich všeobecné přijetí a respektování je přesto činí v účetní praxi závaznými.

3. Snahy o celosvětovou harmonizaci – Mezinárodní účetní standardy (IAS), nyní Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS).

3.2. POROVNÁNÍ NÁSTROJŮ HARMONIZACE ÚČETNICTVÍ

Při vzájemném porovnání nástrojů harmonizace můžeme konstatovat, že US GAAP jsou mnohem podrobnější, konkrétnější a neobsahují tolik možností variantního řešení účetních problémů jako Mezinárodní účetní standardy (IAS) a IV. Direktiva. Na druhé straně se jak Mezinárodní účetní standardy (IAS), tak US GAAP neomezují na určité typy společností, zatímco direktivy ano.

Co se týče porovnání Mezinárodních účetních standardů (IAS) a US GAAP v oblastech koncepce a praktické aplikace účetnictví, nejsou mezi nimi, až na oblast vykazování výnosů významnější rozdíly. Mezi jeden z nejzřetelnějších rozdílů patří, že US GAAP mají pro vykázání výnosů mnohem přísnější podmínky.

V direktivách chybí na rozdíl od Mezinárodních účetních standardů (IAS) a US GAAP deklarace koncepčního rámce, který by jasně vymezil cíl finančního účetnictví, předpoklady, na nichž jsou konstruovány moderní účetní systémy a definovat základní prvky účetních výkazů. Direktivy vycházející z požadavků věřitelů, jsou formulovány obecně a nepokrývají dostatečně celou účetní problematiku. Nejvýznamnějším rozdílem však zůstává fakt, že direktivy definují závaznou formu výstupů finančního účetnictví, zatímco US GAAP a Mezinárodní účetní standardy (IAS) se zaměřují na jejich obsah.¹

3.3. VÝVOJ IAS/IFRS

Historie vzniku standardů se datuje do 70. let minulého století, konkrétně do roku 1973. Ve stejném roce jako standardy vznikl i Výbor pro IAS. (International Accounting Standards Committee – IASC), který vykonával svou činnost a vydával Mezinárodní účetní standardy (IAS) až do roku 2001, kdy jeho činnost převzala Rada pro IAS (International Accounting Standards Board – IASB).

Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB)

Rada je tvořena 14 členy z 9 zemí. Role Rady spočívá v neustálém vyvíjení a zlepšování Mezinárodních účetních standardů (IAS) a vydávání nové série standardů - Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS). Hlavním důvodem nového názvu

¹ ADÁMKOVÁ, D. *Účetnictví podle mezinárodních účetních standardů*. Praha: Creditt, 2003. s.17
ISBN 80-213-1034-0

standardů, bylo zajistit jejich odlišnost od Mezinárodních účetních standardů (IAS). Nový termín Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) je velmi obsáhlý. Zahrnuje nejen Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS), ale i Interpretace Výboru pro interpretace mezinárodního účetního výkaznictví (International Financial Reporting Interpretations Committee - IFRIC), Mezinárodní účetní standardy (IAS) a Interpretace Stálého interpretačního výboru (Standing Interpretations Committee - SIC).

Výbor pro interpretace mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRIC)

Výbor pro interpretace mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRIC) vznikl v roce 2002 a nahradil svého předchůdce Stálý interpretační výbor (SIC). Činnost tohoto orgánu spočívá v tvorbě účetních postupů a pravidel, které dokáží reagovat na nově vzniklé problémy v účetnictví. Mezi další úkoly, které má IFRIC na starosti patří jednoznačný výklad otázek, které vzniknou či by mohly vzniknout nesprávnou interpretací standardů. Zkráceně můžeme říci, že hlavní náplní Výboru pro interpretace mezinárodních standardů účetního výkaznictví je podporovat jednotné, přesné a správné používání Mezinárodních účetních standardů a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

Ve vývoji standardů byl také velmi důležitý rok 2005. Tímto rokem vznikla společnostem, které mají cenné papíry kotované na regulovaných trzích (včetně bank a pojišťoven), povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví.

Od tohoto roku se Mezinárodní standardy účetního výkaznictví staly novým účetním systémem v České republice a i v řadě jiných zemí, kterými jsou například: Austrálie, Bahamy, Costa Rica, Ecuador, Kuvajt, Papua Nová Guinea, Jižní Afrika, Tádžikistán, Trinidad a Tabago, Zimbabwe.

Od roku 2005 vývoj IFRS pokračoval. Bylo zveřejněno mnoho návrhů a interpretací, byly přijaty nové standardy. Od počátku svého vzniku prošly standardy bouřlivým vývojem, který dokazuje 2 200 stran náročného textu, pro jehož pochopení je nutná dobrá znalost jak praktické a finanční účetní problematiky, tak porozumění obecným zásadám účetnictví. Pokud se pozorněji na tuto problematiku zaměříme, zjistíme, že standardy nejsou žádnými pravidly, které by nám přesně udávaly směr, jakým se máme řídit. Jsou pouze doporučením, které je natolik obecné, aby se dalo využít v široké oblasti všech možných ekonomických odvětvích.

Nyní je velmi aktuální problematika Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky.

V červnu 2004 zveřejnila Rada diskusní dokument vyzývající k odevzdání stanovisek a komentářů k úvodní výzvě pro způsob přípravy Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky. Na tomto zasedání se Rada zároveň usnesla, že proces extrakce z plné verze standardů bude spočívat v určení základních principů každého existujícího standardu a jejich použitelnosti pro malé a střední podniky a zvážení dodatečných potřebných požadavků popř. poskytnutí doplňujících vysvětlení. Rada obdržela na 120 dokumentů, jejichž závěry poté diskutovala na konci roku 2004.

V lednu 2005 zaujala z této diskuse závěry, mezi nejdůležitější patří rozhodnutí o tom, že společnosti používající Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky se budou moci řídit pouze tímto standardem takovým jaký je, a nikoliv si vybírat ustanovení z jiných než event. „povolených pravidel jiných standardů“.

V dubnu 2005 zveřejnila dotazník dotazující se na hlavní možné problémy malých a středních podniků. V jakési „předfázi“ byla odborná veřejnost vyzvána k zodpovězení rozsáhlého dotazníku a k zaujetí stanovisek k vybraným problémům. Podle dostupných informací ale nechtěla Rada na odpovědi na tento dotazník a nadefinované potřeby uživatelů brát příliš ohled. Nejočekávanějším bodem diskuse byl rozsah ulehčení a zjednodušení oproti ostatním IAS/IFRS. Diskusní plénum seriózně diskutovalo o možném ulehčení při používání reálné hodnoty, o předpisech týkajících se konsolidace malých i středních podniků, jakož i o používání a dokumentační povinnosti odložených daní. Proto lze očekávat, že právě v těchto oblastech budou hlavní rozdíly oproti „plným IAS-IFRS“.²

V roce 2007 publikovala Rada návrh těchto standardů (Exposure Draft – ED), který byl schválen 13 hlasy (1 hlas byl proti).

V letošním roce se očekává, že po dlouhé době vývoje se malé a střední podniky budou konečně moci těmito standardy začít řídit.

² ROEDL. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví pro malé a střední podniky*. [online]. 2006, [cit. 30.10. 2007]. Dostupný na Word Wide Web: <<http://www.roedl.cz.>>.

3.4. PROCES TVORBY IAS/IFRS

Do procesu tvorby je zapojeno široké spektrum tvůrců i uživatelů účetních závěrek. Při zpracovávání konkrétního projektu se obvykle postupuje v těchto krocích:

- 1) Zaměstnanci IASB jsou požádáni o identifikaci a přehled všech bodů, které se vztahují k danému problému.
- 2) Dále následuje nastudování národních účetních předpisů, praxe a výměna názorů na problém s tvůrci národních standardů.
- 3) Dalším krokem jsou konzultace s Poradním sborem (Standards Advisory Council – SAC) o vhodnosti přidání problému k agendě IASB.
- 4) Poté se vytvoří poradní skupina, která bude dávat doporučení Radě v rámci projektu.
- 5) Další fází v procesu tvorby tvoří publikování diskusního materiálu pro veřejné připomínkování a diskusi.
- 6) Po publikování Zveřejněného návrhu (Exposure Draft – ED) pro veřejné připomínkování, musí být tento text schválen nejméně osmi členy IASB a musí obsahovat všechny nesouhlasné názory členů IASB.
- 7) Poté jsou publikovány Zdůvodnění závěrů (Basis for Conclusions – BC), a to v rámci Zveřejněného návrhu.
- 8) Následuje posouzení všech komentářů k diskusnímu materiálu a zveřejněnému návrhu, získaných v rámci lhůty pro připomínky.
- 9) Dalším krokem je posoudit, zda je vhodné provést veřejné slyšení, případně ověření v praxi, pokud ano, toto slyšení a ověření provést.
- 10) Předposledním krokem je schválení standardu minimálně osmi členy IASB a zahrnutí všech nesouhlasných stanovisek do publikovaného standardu.
- 11) Konečnou fází je publikování zdůvodnění závěrů v rámci standardu, vysvětlení (kromě jiného) jednotlivých kroků procesu tvorby a způsobu, jak IASB zacházela s komentáři veřejnosti na zveřejněný návrh.³

³ KROUPOVÁ, L., VAŠEK, L., ČERNÝ, M. R. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Praha: Vox, 2005, s. 8 – 9 ISBN

4. Vymezení malých a středních podniků

Tato kapitola obsahuje definici malých a středních podniků, včetně kritérií pro tyto podniky.

Malé a střední podniky tvoří naprostou většinu firem v Evropě. V některých zemích je to dokonce až 99 % z celkového počtu firem. Je tedy velmi důležité, aby i tyto podniky používaly standardy, které umožní jejich mezinárodní srovnávání. Až dosud bylo použití mezinárodních standardů pro tyto podniky velmi nákladné a komplikované. Tato situace se změní v letošním roce, kdy mají vyjít standardy určené pro malé a střední podniky. Tyto standardy budou smět používat pouze podniky, které splní kritéria určená pro malé a střední podniky.

Při vymezení malých a středně velkých podniků se řídíme kritériem veřejného zájmu. Je-li společnost považována za subjekt veřejného zájmu, pak již nesmí účtovat dle standardu určeného pro malé a střední podniky, protože se na ni již vztahují Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v plném rozsahu.

Společnost je subjektem veřejného zájmu, jestliže:

- a) v této společnosti mají významný podíl investoři, kteří se přímo nepodílí na jejím řízením, nebo jiné zainteresované subjekty, které jsou odkázány na externí výkaznictví jakožto jediný zdroj, z něhož získávají finanční informace o společnosti
- b) vzhledem k charakteru své provozní činnosti poskytuje široké veřejnosti důležité služby.

Signály svědčící o tom, že se jedná o subjekt veřejného zájmu:

- a) společnost předložila komisy pro cenné papíry nebo jinému regulačnímu orgánu svou účetní závěrku (nebo je tento proces právě ve fázi průběhu) pro účely emise jakéhokoli druhu cenného papíru, který bude obchodován na veřejném trhu
- b) jako fiduciář spravuje majetek, který mu byl svěřen, pro širokou skupinu externích subjektů, tj. jde např. o banku, pojišťovnu, obchodníka s cennými papíry, penzijní fond, podílový fond nebo investiční banku
- c) jedná se o energetickou společnost, vodárnu nebo jiný obdobný podnik, který poskytuje důležitou službu veřejnosti

d) jedná se o společnost, která je pro svůj domovský stát ekonomicky významná, a to na základě kritérií jako jsou celková aktiva, počet zaměstnanců, dominantní podíl na trhu.⁴

Existuje pouze jeden případ, ve kterém není společnost považována za subjekt veřejného zájmu. Tato situaci nastává, pokud jsou informováni všichni vlastníci podílů (včetně těch, kteří nedisponují právy k hlasování) o tom, že účetní závěrka bude sestavena v souladu se standardy pro malé a středně velké podniky a tito podílníci nemají proti této skutečnosti žádné výhrady.

Je-li ovšem v zájmu podniku vykazovat podle IAS/IFRS a nikoliv podle standardů pro malé a střední podniky, je pochopitelné, že tak bude činit. Příkladem této situace, kdy podnik dobrovolně zvolí vykazování dle IAS/IFRS, je stav, kdy podnik žádá o úvěr či ho požadují jeho odběratelé.

Kritéria platná pro malé a středně velké podniky:

Tato kritéria jsou platná Evropskou unií již od 1. ledna 2005.

Jako středně velké podniky jsou označovány firmy, které mají 50 až 249 zaměstnanců, jejich aktiva v rozvaze nepřesahují 43.000.000 EUR a čistý obrat za rok je nejvíce 50.000.000 EUR.

Mezi malé podniky řadíme podnikatelské jednotky, které zaměstnávají méně než 50 zaměstnanců, výše jejich aktiv dosahuje 2.000.000 až 10.000.000. EUR a jejich čistý obrat se pohybuje také od 2.000.000 až 10.000.000 EUR.

Tabulka č. 1 – Kritéria pro malé a středně velké podniky

Kritéria	Středně velké podniky	Malé podniky
Maximální počet zaměstnanců	249	49
Aktiva v rozvaze (v EUR)	Max 43.000.000	2.000.000 – 10.000.000
Čistý obrat (v EUR)	Max 50.000.000	2.000.000 – 10.000.000

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, 2005

⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech*. [online]. 2005, [cit. 30.10. 2007]. Dostupný na Word Wide Web: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/aplikace_ias_neverej.html>.

5. Uživatelé účetní závěrky

Tato kapitola navazuje na předešlou kapitolu, kde byly vymezeny malé a střední podniky. V této kapitole je věnována pozornost uživatelům účetní závěrky malých a středních podniků. Díky novým standardům pro malé a střední podniky budou mít investoři, věřitelé a ostatní možnost tyto podniky lépe srovnávat.

Z mnoha studií je zřejmé, že uživatelé účetních závěrek malých a středních podniků jsou zcela odlišní než uživatelé účetních závěrek společností s veřejně obchodovatelnými cennými papíry. Rozdíl spočívá v tom, že institut managementu není často oddělen od institutu vlastnictví. U velkých společností je běžnou záležitostí najímání vrcholových manažerů, kteří danou firmu řídí. U malých a středních podniků tomu tak není. Velmi často se shoduje osoba majitele a osoba manažera. Díky této skutečnosti má majitel přístup k informacím, které se nachází v manažerském účetnictví, proto není důvod k sestavování výkazů na stejném základě jako u velkých společností.

Z průzkumu, který byl proveden ve Velké Británii je patrné, že mezi nejčastější uživatele účetních závěrek malých a středních podniků patří především vedoucí pracovníci – manažeři. Ti pak na základě údajů zveřejněných v účetních závěrkách plánují, provádějí rozhodnutí na různých úrovních a následně vykonávají i kontrolní činnost. Do druhé významné skupiny uživatelů účetní závěrky malých a středních podniků řadíme stát, a to především prostřednictvím finančních úřadů.

Potřeby a požadavky na účetní závěrku těchto dvou skupin uživatelů se velmi liší od potřeb uživatelů účetních závěrek velkých společností kotovaných na burze. Tyto velké společnosti mají povinnost sestavit účetní závěrku dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Tyto standardy jsou, jak je zřejmé z Koncepčního rámce Rady pro mezinárodní účetní standardy, investorsky orientované. Jejich úkolem je uspokojit informační potřeby investorů, kteří dále musí uspokojit informační potřeby zaměstnanců, věřitelů, dodavatelů, odběratelů, vlád a veřejnosti. Právě díky této skutečnosti můžeme konstatovat, že Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v plném rozsahu nejsou příliš vhodné pro společnosti, které nemají vnější investory.

6. Účetní výkaznictví pro malé a středně velké podniky

Tato kapitola se po předchozím úvodu k mezinárodním standardům, definici malých a středních podniků a uživatelů jejich účetních závěrek věnuje více účtování malých a středních podniků. Je zde nastíněno, jak bude vypadat účetní výkaznictví pro malé a středně velké podniky dle nových standardů (podrobněji se touto problematikou zabývá kapitola 8 a 11) a proč jsou tyto nové standardy potřebné (této problematice se také věnuje následující kapitola). Pozornost je věnována těmto okruhům: problematice informací zveřejňovaných v příloze k účetní závěrce, otázkám účtování a oceňování, problematice konsolidovaných celků a nevýhodám plynoucí z uplatnění Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v plném rozsahu pro malé a střední podniky.

6.1. INFORMACE ZVEŘEJŇOVANÉ V ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

V Mezinárodních standardech účetního výkaznictví je stanovena řada informací, které o sobě musí podnik v účetní závěrce zveřejnit. Některé tyto informace však nejsou v prostředí malých a středních podniků relevantní, proto se jeví zbytečné se jimi zabývat. Návrh standardů obsahuje následující možnosti:

1) V některých standardech nalezneme pouze řešení zveřejňování informací, které již svou podstatou není pro malé a střední podniky relevantní. Příkladem může být IAS 14 - Vykazování podle segmentů. Tento standard má informovat o různých druzích výrobků a služeb, který podnik poskytuje a také o různých územích, na kterých působí. Jeho význam spočívá v tom, že pomáhá uživatelům účetních závěrek lépe pochopit výkonnost podniku, posoudit jeho rizika a výnosnost. V prostředí malých a středních podniků není jeho význam tak značný. Tyto podniky nemají většinou tak velkou nabídku produktů a služeb a zpravidla působí na jednom místě. Tento standard je navíc povinně vyžadován u podniků, které mají veřejně obchodovatelné cenné papíry nebo je uvádějí na veřejný trh. Do této kategorie firem tyto podniky nepatří, a proto standardy tohoto typu (nerelevantní pro malé a střední podniky) budou úplně vynechány s odkazem na úplné IFRS (pokud by byly pro podniky někdy potřeba).

2) Některé standardy požadují zveřejňování velmi podrobných informací, které je ale pro malé a střední podniky příliš nákladné, přičemž výnos je velmi malý, například IAS 12 - Daně ze zisku. V tomto standardu je popsán účetní postup pro daň z příjmu. Je zde například definováno, jak účtovat o odložené dani. Tyto informace jsou pro malé a střední podniky příliš podrobné, proto zde bude zvolen jednodušší způsob účtování.

6.2. OCEŇOVÁNÍ A ÚČTOVÁNÍ

Většina malých a středně velkých podniků používá ocenění svého majetku a závazků v historicky pořizovaných cenách (u aktiv = částka, která byla vynaložena na získání aktiva v době pořízení; u závazků = částka, kterou by bylo v současnosti nutné vynaložit na vypořádání závazku), avšak nákupy a prodeje oceňují směnnou cenou (jiným názvem směnná hodnota, která se často používá při oceňování pozemků). V případě, že bude nutné ocenit majetek nebo závazky reálnou hodnotou, vzniknou malým a středním podnikům náklady navíc. U malých a středních podniků je velmi málo pravděpodobné, že by používaly finanční nástroje nebo penzijní plány, či že by se u nich vyskytly záležitosti týkající se nehmotného majetku nebo složité výnosové transakce. Je proto možné držet se pouze základních zásad oceňování v historicky pořizovacích cenách a nezavádět jiná oceňování v podobě ocenění reálnou hodnotou a ani neuplatňovat složitější standardy. Mnoho malých a středních podniků však může mít pronajatý majetek nebo fakturované pohledávky. Budou pro ně tedy relevantní i některá složitější ustanovení, která jsou zahrnuta v IAS 16 - Pozemky, budovy a zařízení; IAS 17 - Leasingy.

Ve všech případech je tedy nutné posoudit, zda přínosy, které firmě poplynou z toho, že se bude muset řídit určitými pravidly oceňování, převýší související náklady. Toto posouzení bude záviset na ekonomice daného státu.

6.3. SKUPINY SPOLEČNOSTÍ

Další důležitou oblastí, kterou se budou muset malé a střední podniky při své účetní praxi zabývat, je problematika konsolidovaných celků. Účetní výkaznictví konsolidovaných celků je upraveno několika standardy (IAS 24 – Zveřejňování informací o spřízněných stranách; IAS 27 – Konsolidovaná a nekonsolidovaná účetní závěrka; IAS 28 – Investice do přidružených společností; IAS 31 – Účasti ve společných podnicích; IFRS 3 – Podnikové kombinace). Otázkou je, zda i v této oblasti použít zjednodušené standardy. Praktické zkušenosti zemí, které již používají různé modifikované standardy pro malé a střední podniky, se v tomto směru rozcházejí. V některých z těchto zemí je výslovně zakázáno (nebo to z předpisů nepřímo vyplývá), aby skupiny podniků mohly tyto zjednodušené standardy používat. Příkladem státu, kde platí tento výslovný zákaz je Hongkong. Jako příklad druhé situace je možné uvést Velkou Británii. Jakmile v účetních předpisech pro malé a střední podniky bude zahrnuto i výkaznictví konsolidovaných celků, je samozřejmé, že se musí zvýšit i požadavky, které tyto standardy definují, pokud se jedná

o rozsah informací zveřejněných v příloze k účetní závěrce (např. majetkový podíl, struktura skupiny) či pokud jde o účtování a oceňování (např. oceňování nabytých aktiv reálnou hodnotou). V návrhu standardů pro malé a střední podniky je povoleno používat zjednodušené standardy (přehled zjednodušení těchto standardů je uveden v příloze).

6.4. ISAR A ÚČETNÍ VÝKAZNICTVÍ SME

Další organizací, která se také zabývá problematikou účetního výkaznictví, jsou Spojené národy, které na Konferenci Spojených národů o obchodu a rozvoji (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD) ustanovily skupinu expertů zabývající se mezinárodními standardy účetnictví a výkaznictví (International Standards of Accounting and Reporting, ISAR). Tato skupina expertů pak následně provedla rozdělení všech společností dle hlediska účetního výkaznictví do tří skupin.

V první skupině lze nalézt ty společnosti, které vydaly veřejně obchodovatelné cenné papíry nebo které jsou předmětem veřejného zájmu a dále také banky a finanční instituce. Na tyto společnosti se mají dle návrhu ISARu vztahovat IFRS v plném rozsahu.

Druhá skupina zahrnuje podnikatelské subjekty, které nevydaly veřejně obchodovatelné cenné papíry, a které nejsou povinny účetní závěrku zveřejňovat. V případě těchto podnikatelských subjektů ISAR navrhuje, aby tyto podniky sestavovaly závěrku dle modifikované verze Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Modifikace by měla vycházet z přístupu, který byl zvolen při sestavování zjednodušeného účetního standardu ve Velké Británii. Jsou jimi míněny samostatné standardy, na které budou kladeny menší nároky v oblasti rozsahu informací zveřejněných v účetní závěrce než v Mezinárodních standardech účetního výkaznictví, ale které budou vycházet ze stejných zásad týkajících se účtování a oceňování. Do budoucna by pro tyto podniky bylo vhodnější řídit se standardy pro malé a střední podniky.

Třetí skupina zahrnuje podniky jen se dvěma nebo třemi zaměstnanci. Pro tyto podniky ISAR navrhuje, aby tyto podniky účtovaly v souladu se zásadou věcné a časové souvislosti a majetek a závazky oceňovaly historickou pořizovací cenou, se zákazem kompenzace souvisejících položek. Výkaz zisku a ztráty, rozvahu a také i přehled o finančních tocích (přímou metodou) by pak tyto podniky sestavovaly ve zjednodušené formě. Pro tuto skupinu podniků bude v budoucnu vhodné sestavovat účetní závěrku dle standardů pro malé a střední podniky.

6.5. NEVÝHODY PLYNOUCÍ Z UPLATNĚNÍ MEZINÁRODNÍCH STANDARDŮ ÚČETNÍHO VÝKAZNICTVÍ V PLNÉM ROZSAHU PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

Použití dosavadních IFRS v úplném rozsahu je pro účetní praxi malých a středních podniků značně nevýhodné, a proto se ve většině případů jimi tyto podniky neřídí. Pokud by sestavovaly svou účetní závěrku dle stávajících IFRS, vznikaly by jim větší náklady, a to například díky tomu, že většina těchto podniků by si musela najmout externího specialistu, který by účetní závěrku dle těchto standardů sestavil. Je pravděpodobné, že jeho odměna by zvýšila náklady podniku, přičemž výsledný přínos by byl velmi malý. Ke vzniku dalších nákladů by došlo v souvislosti s provozováním účetního systému, který by dokázal pojmout všechny požadavky IFRS. Vzhledem k tomu, že malé a střední podniky nedisponují dostatečným množstvím volným peněžních prostředků a mají velmi často problém se získáváním cizího kapitálu, je tedy velmi pravděpodobné, že hrazení těchto nákladů by těmto podnikům působilo značné potíže.

Mimo to dost aspektů Mezinárodních standardů účetního výkaznictví ve svém úplném znění není pro malé a střední podniky vůbec použitelných. Jedná se například o standardy IAS 14 – Vykazování podle segmentů; IAS 33 – Zisk na akcii. (Podrobnější vysvětlení nevhodnosti těchto standardů je možné nalézt v druhé části práce.)

Používání standardů v plném rozsahu by se pro malé a střední podniky značně prodražilo, a to i z pohledu celé ekonomiky, neboť by musel být provozován zvláštní systém pro tyto podniky a další zvláštní systém pro ostatní společnosti. Vynaložené náklady by se týkaly zejména oblastí vzdělání, školení a kontroly dodržování zákonných předpisů. Není vyloučeno, že díky této situaci by vznikly dvě samostatné účetní profese. Jedna by se specializovala na problematiku malých a středních podniků, zatímco druhá by se zaměřila na společnosti sestavující účetní závěrku dle IFRS. Tento průstup je již možné najít ve Velké Británii. U obou přístupů je nutné, aby jim rozuměli úředníci finančních úřadů.

Názory na tyto dva účetní systémy se rozcházejí. V anglosaských zemích, kde byly nejdříve vytvořeny standardy pro velké podniky panuje s tímto „dvousystémovým“ přístupem nesouhlas. Naproti tomu v kontinentální Evropě, kde byla většina pravidel nejdříve orientována na individuální podniky, jsou tomuto systému nakloněni.

7. Aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků a související problémy ve vybraných evropských zemích

Tato kapitola navazuje na kapitolu předcházející, kde byly popsány problémy vykazování dle IFRS v plném rozsahu a jak bude vypadat vykazování dle nových standardů. Jsou zde popsány problémy, které některé země mají při sestavování účetní závěrky v prostředí malých a středních podniků dle IFRS. Při řešení dané problematiky jsem se zaměřila na tyto země: Velká Británie, Německo, Francie a Portugalsko. Hlavním důvodem, proč jsem si vybrala tyto země byla skutečnost, že danou problematiku znají a vyvíjí i standardy pro malé a střední podniky.

7.1. ÚČETNÍ PRAXE VE VELKÉ BRITÁNII

Velká Británie patří mezi nejvýznamnější členy Evropské unie a její účetní systém je IFRS nejbližší. Sestavovat účetní závěrku dle IFRS mohou (není to však nařízeno) všechny podniky mimo malých podniků. U malých a středních podniků panuje předpoklad, že i nadále budou při své účetní praxi dodržovat účetní standardy, které jsou jim určeny. Většina britských podniků ale možnosti sestavovat účetní závěrku dle IFRS nevyužívá.

Hlavním problémem ve Velké Británii je nedostatek odborníků, kteří jsou vybaveni potřebnými znalostmi a zkušenostmi s implementací IFRS.

Britské účetní výkaznictví pro malé a střední podniky

Ve Velké Británii existuje velmi kvalitní samostatný standard, který upravuje účetní výkaznictví v prostředí malých a středních podniků, který do budoucna může sloužit jako inspirace pro jiné státy.

Jednou ze skutečností, které komplikují situaci britského účetního výkaznictví, je existence tří pohledů na výkaznictví malých a středně velkých firem. Jedná se o: zveřejňování v obchodním rejstříku (Registrar of Companies), zveřejňování finančních výkazů akcionářům a účtování dle Standardu pro účetního výkaznictví pro menší podniky (Financial Reporting Standard for Smaller Entities – FRSSE).

Zveřejňování zkrácené účetní závěrky v obchodním rejstříku

Společnosti, které splňují kritéria pro malé a střední podniky, smějí v obchodním rejstříku zveřejnit zkrácenou verzi účetní závěrky. Tato verze bývá většinou sestavena podle britských účetních předpisů a v příloze nenajdeme tolik informací o daném podniku. Tyto podniky musí například zveřejňovat jen zkrácenou rozvahu a několik bodů přílohy (např. popis účetních zásad nebo přehled úvěrů, které byly poskytnuty ředitelům společnosti).

Poskytování účetní závěrky akcionářům

Malé (ale nikoliv středně velké) společnosti smějí akcionářům předkládat modifikovanou účetní závěrku a modifikovanou zprávu. Informace zveřejněné v modifikované účetní závěrce, mohou být méně podrobné, než je požadováno v britských účetních předpisech. Existuje zde možnost sdružit několik řádků rozvahy (například suroviny, nedokončená výroba a hotové výrobky mohou být vykázány souhrnně pod zásobami).

Je tedy zřejmé, že může nastat situace, kdy bude společnost sestavovat dvě účetní uzávěrky: jedna pro obchodní rejstřík a druhá pro své akcionáře. Tento způsob je ale velmi složitý a díky tomu ho řada společností ani nevyužívá a účtuje dle Standardu účetního výkaznictví pro menší podniky.

Standard účetní výkaznictví pro menší podniky (FRSSE)

FRSSE můžeme označit jako zmenšenou a zjednodušenou verzi „velkých“ britských účetních předpisů, která používá stejnou účetní terminologii a také stejné zásady účtování a oceňování jako britské účetní standardy. Tyto standardy mají menší počet stran již zmiňované „velké“ standardy. Mohou podle něj účtovat pouze malé podniky. Jejich definici můžeme nalézt v zákoně o obchodních společnostech, který převzal kritéria týkající se objemu tržeb, aktiv a počtu zaměstnanců ze 4. směrnice EU. Podnik musí splnit minimálně dvě z těchto zmiňovaných podmínek, a to ve dvou po sobě následujících letech. Lze zde však najít i některé výjimky, například u nově založené společnosti v prvním roce její existence. Tu lze pokládat za malý podnik, i když uvedenou podmínku po dvou po sobě jdoucích letech nesplňuje. Účetní jednotky, sestavující účetní závěrku dle FRSSE nejsou povinny používat jiné účetní standardy (s výjimkou, kdy sestavují konsolidovanou závěrku).

7.2. ÚČETNÍ PRAXE V NĚMECKU

V Německu můžeme najít tzv. dvojkolejný přístup k účetnímu výkaznictví. Tento princip dovoluje společnostem kotovaných na burze sestavit své účetní závěrky dle IFRS. Účetní závěrky ostatních společností se řídí německými účetními předpisy. Legislativa v Německu je upravena především prostřednictvím Obchodního zákoníku (Handelsgesetzbuch - HGB) a právě ze zásad zde definovaných německé výkaznictví hojně čerpá.

Také v Německu existuje řada problémů, se kterými se při implementaci IFRS potýkají. Jedním z nejzávažnějších je nezkušený účetní personál. Problém způsobuje také neochota zveřejnit požadované informace a nedostatek znalostí a zkušeností v oblasti oceňování, díky kterým dochází následně ke zvýšení nákladů na odměny odborníků, kteří jsou v této situaci potřební.

Podrobný přehled všech problémů je uveden v příloze.

7.3. ÚČETNÍ PRAXE VE FRANCII

Ve Francii můžeme nalézt téměř podobný systém jako v Německu. Dle IFRS je povoleno sestavovat konsolidované účetní závěrky nekotované společnosti, ale jednotlivé právnické osoby se musejí řídit dle francouzské účetní legislativy. Mezi těmito dvěma způsoby lze nalézt v jednotlivých standardech značné rozdíly. Tabulka podrobných rozdílů je uvedena v příloze.

V souladu s francouzským obchodním zákoníkem je možné samostatnou účetní závěrku prezentovat ve třech formách: v základní, zkrácené nebo rozšířené formě. Každá s těchto forem se váže na určitou velikost společnosti a tyto formy se od sebe liší množstvím informací zveřejňovaných v účetní závěrce a mírou jejich podrobnosti. Kritéria používaná pro oceňování a účtování jsou totožná. Základní forma je určena pro středně velké a velké společnosti. Zkrácená forma je určena pro malé společnosti. Rozšířená forma je dobrovolná, mohou ji používat oba typy společností a obsahuje podrobnější informace, např. o takových oblastech, jakou jsou peněžní toky a detailnější výkaz zisku a ztráty. V praxi je nejčastěji používána základní forma.⁵

⁵ MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech*. [online]. 2005, [cit. 10.10. 2007]. Dostupný na Word Wide Web: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/aplikace_ias_neverej.html>.

7.4. ÚČETNÍ PRAXE V PORTUGALSKU

V souvislosti se zavedním IFRS existují v Portugalsku problémy, které souvisejí s těmito skutečnostmi:

- a) jedná se o novou problematiku
- b) úpravy mají daňové dopady, protože některé náklady nemusí být daňově uznatelné a některé příjmy mohou být zdanitelné
- c) sníží se rozdělitelný zisk

Výkaznictví malých a středních podniků podle IFRS – obecné problémy

I v Portugalsku lze nalézt problémy, které souvisí s implementací IFRS.

Patří sem především nepřipravenost informačních systémů, které jsou často zastaralé. Zavedení nových informačních systémů je však velice finančně náročné, a proto lze předpokládat, že část práce bude vykonávána manuálně.

Problémy činí také nedostatek kvalifikovaných účetních, většina z nich zná pouze národní standardy. Ačkoliv v tomto oboru probíhají různé vzdělávací akce, je většina z nich zaměřena teoreticky, nikoliv na praktickou aplikaci.

Dalším problémem je získávání informací, které se musí zveřejnit v příloze k účetní závěrce. Rozsah těchto informací je mnohem menší než se požaduje. Příloha je zde velmi často považována za nepříliš důležitou komponentu účetní závěrky.

Problematický je také odhad reálné hodnoty. Tento pojem je sice v portugalských národních standardech zaveden, v praxi se však nepoužívá.

8. Samostatný rámec účetního výkaznictví pro malé a střední podniky

Tato kapitola se zabývá samostatným rámcem účetního výkaznictví pro malé a střední podniky. Je zde shrnut jejich vývoj a popsáno, jak vypadá základ standardů pro malé a střední podniky, včetně toho, z čeho vychází či číslování nových standardů. Pozornost je věnována také situaci v České republice.

Problematikou Mezinárodních standardů účetního výkaznictví pro malé a střední podniky se Rada detailněji zabývá již od roku 2004. V tomto roce Rada zveřejnila diskusní dokument týkající se přípravy standardů pro malé a střední podniky, na který obdržela na 120 komentářů.

O rok později zaujala z této diskuse závěry a zveřejnila dotazník, který byl zaměřen na hlavní možné problémy malých a středních podniků.

Dalším důležitým rokem v procesu vývoje standardů pro malé a střední podniky byl rok 2007, kdy v lednu Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) publikovala návrh těchto standardů.

Návrh je pojat jako samostatný dokument plně pokrývající účetní problematiku tohoto speciálního typu účetních jednotek. Obsahuje téměř 400 stran a 38 kapitol, které vycházejí z jednotlivých oblastí zahrnutých v úplné verzi IFRS. Obsahuje také tematický slovník, charakteristiku výchozí koncepce a zásad, vzorovou účetní závěrku a soupis informací, které jsou malé a střední podniky povinny zveřejňovat v příloze účetní závěrky.

Návrh obsahuje tematické oblasti, ve kterých je možnost výběru z více způsobů účtování. V těchto případech Rada zařadila do standardu vždy ten, který je jednodušší. Mezi oblastmi, ve kterých byl zvolen jednodušší způsob účtování patří například: investice do nemovitostí, pozemky budovy a zařízení, nehmotný majetek, výpůjční náklady, vykazování státních dotací, vykazování provozních peněžních toků.

Návrh také obsahuje seznam transakcí, které Rada vyloučila, protože se u malých a středně velkých podniků často nevyskytují. Tato situace platí například pro tyto oblasti: úhrady vázané na akcie vypořádané kapitálovými nástroji, metoda oceňování reálnou hodnotou v zemědělství, mezitímní výkaznictví, zisk na akci, účtování o finančním leasingu na straně pronajímatele, vykazování podle segmentů, pojištění, první uplatnění IFRS.

Pokud by však účetní jednotky chtěly v případě potřeby podle tohoto „vyloučeného“ standardu postupovat, naleznou zde odkaz na tento standard.

Jestliže tato situace nastane a daný účetní případ nebude ve standardu výslovně upraven, nepředpokládá se však, že podniky automaticky použijí IFRS v plném rozsahu. Návrh definuje pro tyto situace postup, podle kterého by se účetní jednotky měly řídit:

- 1) V případě, že potřebná transakce není ve standardu pro malé a střední podniky výslovně upravena, řídí se účetní jednotky ostatními požadavky a návodnými informacemi tohoto standardu, který se týká obdobné problematiky.
- 2) Pokud zde takové informace nenajde, řídí se obecnými definicemi a zásadami pro účtování a oceňování aktiv, závazků, výnosů, nákladů a obecnými principy definovanými v tomto standardu.
- 3) Když ani tento postup nedostačuje a účetní jednotka potřebuje další návodné informace, aby mohla rozhodnout o vhodném způsobu účtování dané transakce, lze použít plnou verzi IFRS, případně jiné účetními předpisy, ale to pouze za předpokladu, že tyto zdroje nejsou v rozporu s požadavky nebo zásadami standardu pro malé a střední podniky.

Standards pro malé a střední podniky budou vydány v samostatném svazku a číslovány podobně jako odpovídající „velké“ IAS/IFRS.

Tyto standardy budou splňovat následující cíle:

- a) vytvoří jednotný soubor kvalitních, srozumitelných a právně vynutitelných účetních standardů vhodných pro malé a střední podniky
- b) zaměří se na potřeby uživatelů účetních závěrek malých a středních podniků
- c) vyjdou ze stejného koncepčního rámce, na kterém jsou založeny IFRS
- d) dají malým a středním podnikům, které chtějí vykazovat podle standardů s celosvětovou platností možnost používat standardy kladoucí menší nároky na účetní výkaznictví než IFRS
- e) umožní bezproblémový přechod na vykazování podle IFRS v plném rozsahu těm malým a středním podnikům, které k tomu budou v budoucnu nuceny nebo se ocitnou ve veřejném zájmu nebo které se proto samy rozhodnou.⁶

⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech*. [online]. 2005, [cit. 27.11. 2007]. Dostupný na Word Wide Web: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/aplikace_ias_neverej.html>.

Účetní výkaznictví v České republice

Účetní výkaznictví podniků se sídlem v ČR se převážně řídí českými účetními předpisy. Tato skutečnost se však nevztahuje na podniky, které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech Evropské unie. Tyto podniky musí sestavovat konsolidované i samostatné účetní závěrky dle IFRS. Díky této úpravě je sice možné podniky lépe srovnávat, ale jinak má na subjekty se sídlem v ČR spíše negativní dopad, protože musí vést i účetnictví v souladu s českými předpisy, a to pouze pro účely stanovení základu pro daň z příjmů. Tato skutečnost je pro podniky velmi nákladná. Svou situaci by si podniky neulehčily ani tím, že by přestaly být emitentem registrovaných cenných papírů. V tomto případě by musely projít zpětným procesem a přejít z vykazování dle IFRS na vykazování dle českých účetních předpisů. Rada pro přechod z národních standardů přijala relativně ucelený standard IFRS 1, v českém účetnictví pro opačný postup dosud náležitý standard respektive přechodné ustanovení, chybí.

Také Česká republika se hodně věnuje problematice IAS/IFRS. Na toto téma byla publikována i řada průzkumů, které se zabývají aplikací těchto standardů.

Velmi aktuální je i problematika malých a středních podniků. V souvislosti s tímto tématem je však zveřejněno méně průzkumů a studií. Tato skutečnost mě inspirovala k tomu, provést vlastní průzkum a zjistit přístup českým podnikům k těmto novým standardům.

V tomto roce vyjdou mezinárodní účetní standardy, které budou určeny malým a středním podnikům. Tato situace ovlivní i podniky v České republice. Až dosud pro ně bylo vykazování dle mezinárodních standardů velmi nákladné a složité. Standardy pro malé a střední podniky velmi usnadní mezinárodní harmonizaci v prostřední těchto podniků. Při dalším zpracování této problematiky jsem zhodnocovala publikovaný návrh těchto standardů.

V následujících kapitolách je popsáno, jak jsem při práci postupovala a k jakým závěrům jsem dospěla.

9. Metodika

Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala pro svou práci toto téma je jeho aktuálnost a potřeba.

Již od 70. let minulého století roste potřeba mezinárodního srovnávání účetních výkazů podniků. Tato potřeba byla hlavním důvodem vzniku mezinárodních účetních standardů – IAS/IFRS. Účtování podle těchto standardů je od roku 2005 závazné pro jen ty podniky, které mají cenné papíry kotované na regulovaných trzích. Ostatní podniky se mohou rozhodnout, zda se podle těchto standardů budou řídit.

Této možnosti nevyužívají především malé a střední podniky. Sestavování účetní závěrky podle úplné verze těchto standardů je někdy zbytečně náročné a nákladné. Od tohoto roku se ale situace malých a středních podniků změní, a to díky novým mezinárodním standardům, které budou určeny těmto podnikům.

Cílem bakalářské práce s tématem „Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v prostředí malých a středních podniků“ je analyzovat danou problematikou a zhodnotit návrh těchto standardů, který byl publikován v loňském roce.

V první části práce jsem se zaměřila na teorii. Pomocí literatury jsem krátce popsala vývoj standardů, definovala malé a střední podniky, jejich uživatele a odůvodnila nevhodnost použití IFRS v prostředí malých a středních podniků.

Druhý oddíl zahrnuje praktickou část. Vycházím zde z teoretických poznatků, které jsem uvedla v předchozí části práce. Problematiku mezinárodního výkaznictví pro malé a střední podniky zde analyzuji pomocí průzkumu a jednotlivě probraných standardů.

Průzkum jsem prováděla pomocí dotazníku, který jsem sama sestavila. Tento dotazník obsahuje osm otázek. Jednotlivé otázky jsem vybírala tak, abych díky nim co nejvíce zjistila o znalostech o reakcích těchto podniků na standardy pro malé a střední podniky. U většiny otázek dotazovaní zaškrtnuli některé z připravených odpovědí. Pouze u jedné otázky je možnost doplnit jinou odpověď, než byla připravena. Této možnosti ale respondenti nevyužili. Vyplněný dotazník jsem získala od dvaceti respondentů. Tito respondenti nechtěli být jmenováni, a proto jsem zveřejnila pouze závěry průzkumu. Odpovědi jsem

zpracovala pomocí grafů. U každé odpovědi na otázku z dotazníku je také stanoven dílčí závěr, který graf komentuje a vypovídá o reakcích na položenou otázku. Na konci průzkumu jsem zjištěné informace shrnula do celkového závěru.

Po zpracování průzkumu jsem se zaměřila na analýzu jednotlivých mezinárodních standardů. Při práci jsem vycházela z návrhu standardů pro malé a střední podniky, který Rada publikovala v minulém roce. U každého standardu jsem stručně popsala na jakou problematiku je zaměřen a co je jeho úkolem. U jednotlivých standardů jsem dále uvedla, zda je v návrhu uvedena jeho nová úprava a pokud ano v čem spočívá. Nakonec jsem návrh zhodnotila, a pokud byla nová úprava standardu stále složitá uvedla jsem i vlastní doporučení k jeho úpravě.

10. Průzkum

Pomocí výzkumu jsem se zmapovala povědomí českých podnikatelských subjektů o mezinárodních účetních standardech pro malé a střední podniky a o jejich zájmu o tyto nové standardy.

Průzkum jsem prováděla pomocí dotazníků. Jeden z těchto dotazníků je uveden v příloze. Zaměřila jsem se na malé a střední firmy, které mají své sídlo v jižních Čechách. Jednalo se o podniky s maximálně 50 zaměstnanci. Průzkum jsem prováděla osobně, poštou a elektronicky, pomocí e-mailu. Vyplnění dotazník se mi podařilo získat od 20 respondentů.

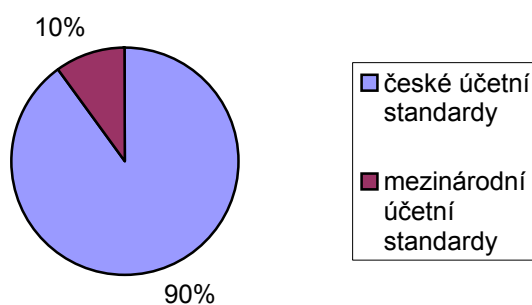
Při průzkumu jsem se také zaměřila na vzdělání českých účetních. Snažila jsem se zjistit, jaké mají znalosti, zda navštěvují různé semináře a školení a zda se vzdělávání věnují i ve svém volném čase.

Při vyhodnocení dotazníku jsem dospěla k následujícím informacím, které jsou znázorněny v grafech.

Otázka číslo jedna byla zaměřena na to, zda firmy sestavují účetní závěrku dle českých účetních standardů či podle standardů mezinárodních.

Graf č. 1: Sestavování účetní závěrky

Sestavování účetní závěrky dle:

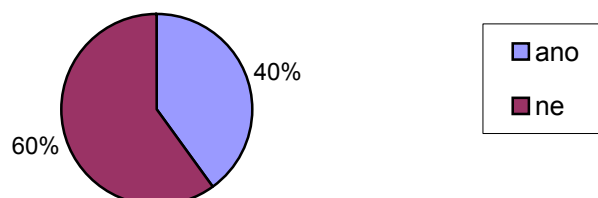

Dle očekávání se většina dotazovaných firem (90%) řídí při své účetní praxi českými účetními standardy.

Otázka číslo dva se týkala toho, jestli dotazované firmy sledují vývoj mezinárodních účetních standardů pro malé a střední firmy.

Graf č. 2: Mapování vývoje IFRS pro SME

Mapování vývoje IFRS pro SME

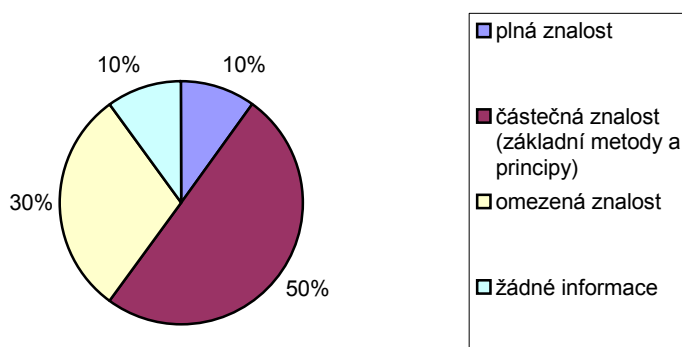

Při vyhodnocování získaných odpovědí jsem zjistila, že ačkoliv celých 90 % respondentů účtuje dle českých účetních standardů, je velké množství firem (celých 40%), které zajímá budoucí vývoj mezinárodních účetních standardů, který je určen malým a středním firmám.

Otázka číslo 3 zní takto: Jaké jsou vaše znalosti v oblasti mezinárodních účetních standardů?

Graf č. 3: Znalosti v oblasti IFRS

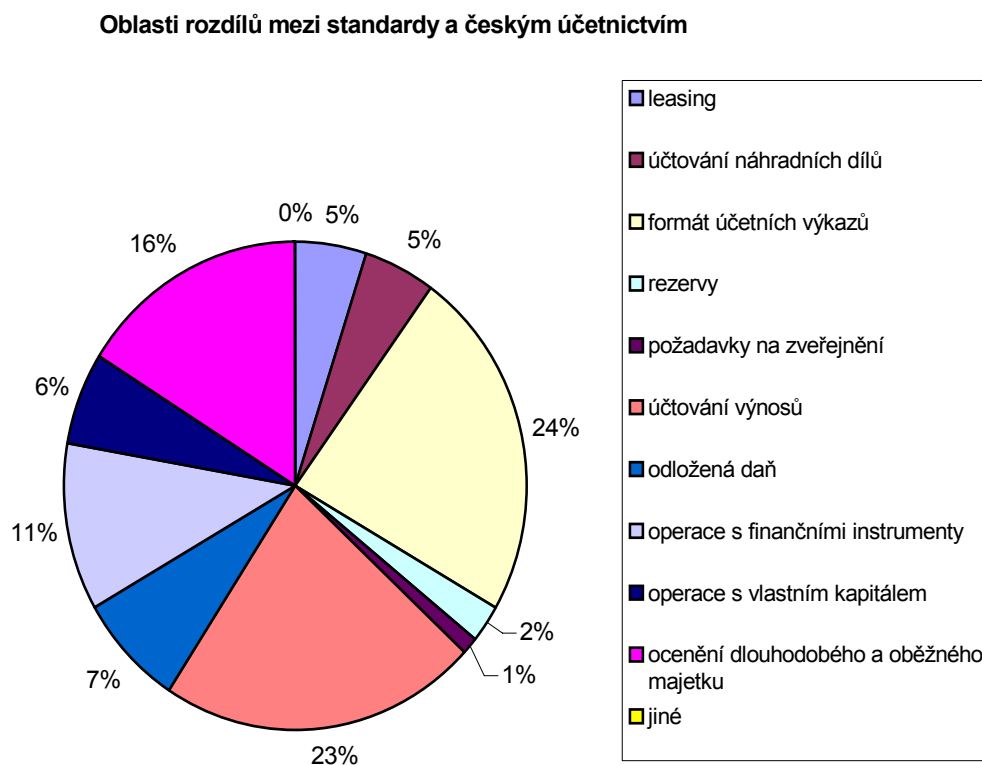
Znalosti v oblasti IFRS

Z grafů je patrné, že znalosti firem v tomto oboru nejsou zrovna ideální. Pouhých 10 % dotazovaných má výborné znalosti o Mezinárodních účetních standardech a celých 10 % nemá v této oblasti znalosti vůbec žádné. Pokud by tedy firmy v budoucnu zamýšleli tyto standardy používat, nezbývá jim než své poznatky zlepšit.

Otázka číslo čtyři se zabývá hlavními rozdíly mezi mezinárodními účetními standardy a českou úpravou účetnictví z hlediska jednotlivých firem. V této otázce měly dotazované subjekty možnost zaškrtnout více odpovědí.

Graf č. 4: Oblasti rozdílů mezi standardy a českým účetnictvím

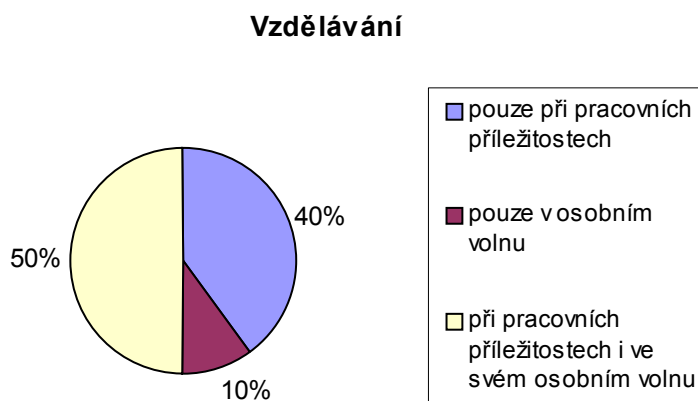
Jak už bylo uvedeno výše, tato otázka umožňovala respondentům více možností odpovědí. Při přípravě dotazníku jsem se snažila uvést nejčastější oblasti, ve kterých se mezinárodní účetní standardy a české účetnictví liší. Pro případ, že výčet rozdílů by byl pro firmy nedostačující, jsem uvedla i možnost jiné odpovědi. Této možnosti však žádný z dotázaných subjektů nevyužil. Mezi nejčastější odpovědi patřil formát účetních výkazů, rozdílné účtování výnosů a oceňování dlouhodobého a oběžného majetku.

V otázce číslo pět jsem se snažila zjistit, zda se účetní dotazovaných firem snaží dále vzdělávat v oblasti účetnictví.

Hlavním důvodem, proč jsem tuto otázku do průzkumu zařadila, byla návaznost na otázku následující. Podle očekávání všech 20 respondentů odpovědělo na tuto otázku kladně a ve svém oboru se snaží dále vzdělávat.

Jak již bylo uvedeno v předchozí otázce, otázka číslo 6 navazuje na předchozí bod a také se týká vzdělávání účetních. Otázka je orientována na to, zda se dotazovaní vzdělávají buď pouze při pracovních příležitostech nebo jen ve svém volném čase, či se vzdělávání v oboru účetnictví věnují jak při pracovních příležitostech, tak i ve svém volnu.

Graf č. 5: Vzdělávání

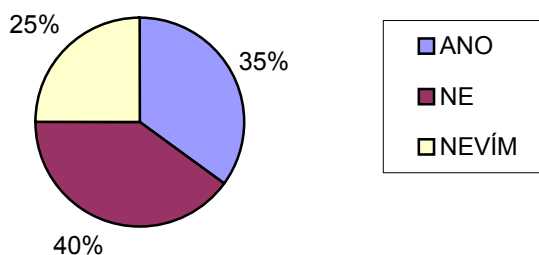

Při vyhodnocování jsem dospěla k příznivým výsledkům. Celých 50 % dotázaných se vzdělává jak v práci, tak i doma. Překvapilo mě i zjištění, že 10 % respondentů obětuje pouze svůj volný čas k možnosti dalšího vzdělávání.

Další otázka mého průzkumu zní: Myslíte si, že Mezinárodní účetní standardy pro malé a střední podniky budou pro Vaši firmu přínosem? Díky této otázce jsem se snažila zmapovat, jaký mají firmy názor na tyto standardy.

Graf č. 6: Úspěšnost IFRS pro SME v budoucnosti

Budou IFRS pro SME pro Vás prospěšné?

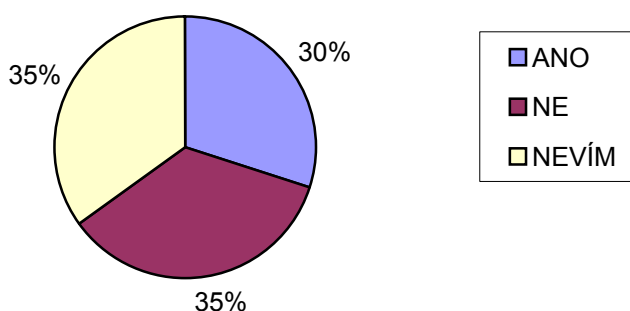

Z grafu je zřejmé, že odpovědi na tuto otázku jsou velmi vyrovnané. Sice převažuje odpověď, ve které se respondenti domnívají, že standardy určené speciálně pro ně, nebudou výhodné, a tudíž by je nejspíše nepoužívali. Vzhledem k vyrovnanosti odpovědí a velikosti vzorku, na který se zúčastnil tohoto průzkumu, však tato odpověď nemusí být rozhodující, což dokládá i další graf.

Předposlední otázka průzkumu se zabývá tím, zda firmy uvažují do budoucna s používáním mezinárodních účetních standardů pro malé a střední firmy.

Graf č. 7: Sestavování závěrky v budoucnu dle IFRS pro SME

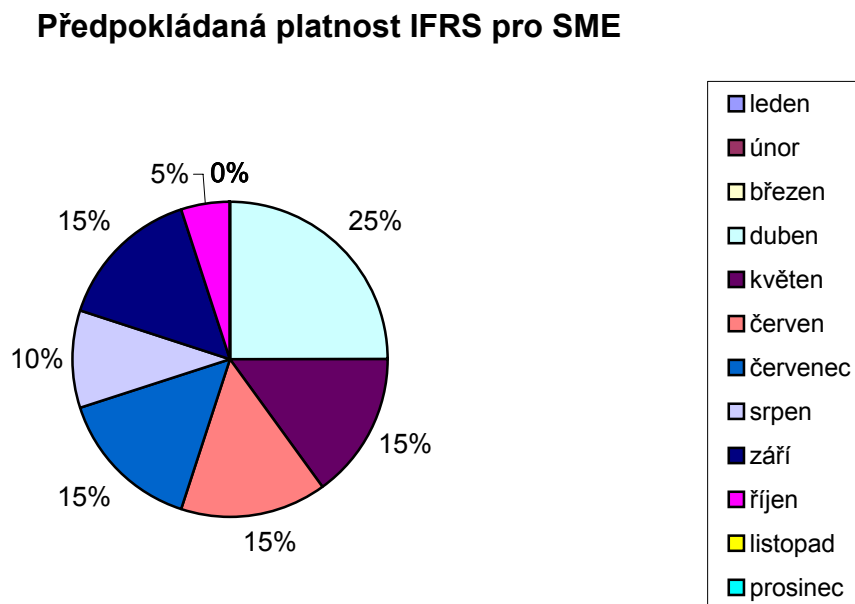
Sestavování závěrky v budoucnu dle IFRS pro SME

I odpovědi na tuto otázku se velmi výrazně neliší. Většina dotazovaných buď v budoucnu nepočítá s tím, že bude sestavovat účetní závěrku dle nových standardů nebo to zatím neví. Odpověď ano zaostává za předešlými dvěma odpověďmi pouze o 5 %, což ve vzorku 20 subjektů, činí pouze 1 odpověď.

V tomto roce by měly konečně vyjít standardy, které by umožnily používat malým a středním firmám mezinárodní účetnictví, které bylo vytvořeno speciálně pro ně. V poslední otázce jsem se snažila zjistit, kdy respondenti předpokládají, že bude možné, se těmito standardy řídit. V dotazníku byly uvedeny všechny měsíce v roce a dotazovaní měli zaškrtnout, který měsíc to podle nich bude.

Graf č. 8 Předpokládaná platnost IFRS pro SME

Většina dotazovaných (5 respondentů) se domnívá, že standardy pro malé a střední podniky začnou platit již v dubnu. Zbytek odpovědí je velmi vyrovnaný. Odpovědi v měsících květen, červnu, červenci a září jsou stejné – zaškrtili je 3 osoby. O jeden hlas méně má srpen a jeden dotazovaný odpověděl, že standardy pro malé a střední firmy začnou platit až od října.

Závěr průzkumu:

Z odpovědí je patrné, že v dnešní době většina firem nedůvěřuje při své praxi mezinárodním standardům a řídí se českými předpisy. Problematika nových mezinárodních účetních standardů je pro většinu firem něčím novým. Do podvědomí většiny českých účetních ještě nestihla proniknout. Potěšující zprávou však je, že mnoho z dotazovaných firem se zajímá o nové standardy, sleduje jejich postupný vývoj a uvažuje o tom, že v budoucnu se bude jejich účetní praxe řídit právě těmito standardy.

11. Doporučení v oblasti jednotlivých standardů a problémy související s aplikací v prostředí malých a středních podniků při sestavování účetní závěrky dle IFRS

Jak je z průzkumu patrné, mnoho malých a středních podniků projevilo o tyto nové standardy zájem a do budoucna zvažuje jejich použití pro své účetní výkaznictví.

Standardy, podle kterých se budou tyto podniky moci řídit, mají vyjít během letošního roku. Zatím je znám pouze jejich návrh.

V této kapitole jsem probrala jednotlivé standardy a zhodnotila, zda jejich úpravy zveřejněné v návrhu jsou vhodné. Pokud ne, uvedla jsem i vlastní doporučení.

IAS 1 – Sestavování a zveřejňování účetní závěrky

Díky tomuto standardu jsou známa pravidla a požadavky, která mají zajistit srovnatelnost mezi účetními závěrkami podniku za předcházející období a také srovnatelnost mezi účetními závěrkami různých firem.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard není dle návrhu zjednodušen.

Sestavovat účetní závěrku dle úplné verze standardu je podle mého názoru pro malé a střední podniky nevhodné, protože podniky musí vykazovat i nerelevantní informace. V oblasti tohoto standardu doporučuji, aby účetní jednotky sestavovaly účetní výkazy pouze ve zkráceném rozsahu.

IAS 2 Zásoby

Cílem tohoto standardu je specifikace účetních postupů, které se týkají zásob. Jednou z hlavních oblastí, na kterou je standard zaměřen, je určení částky nákladů, která měla být zaúčtována a vedena jako aktivum, dokud ještě nedošlo k zaúčtování příslušných výnosů.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh neobsahuje žádné úpravy.

Použití plné verze tohoto standardu v prostředí malých a středních podniků není nijak složité, není tedy nutné ho nějak upravit.

IAS 7 – Výkazy peněžních toků

Tento standard má za úkol poskytovat informace o historických změnách peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů firmy za určité období prostřednictvím výkazu peněžních toků. Je rozdělen na toky z provozní, finanční a investiční činnosti a je možné ho sestavovat přímou či nepřímou metodou. Díky tomuto standardu mohou uživatelé účetních závěrek podniku stanovit, zda je podnik schopen vytvářet peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty a dále zjistí potřeby užití těchto peněžních toků.

IFRS x IFRS pro SME

U tohoto standardu Rada zvažovala jeho úplné vynechání. Nakonec se rozhodla ho pouze zjednodušit. Mezi hlavní důvody, proč je tento standard zachován, patří jeho důležitost pro věřitele a ostatní uživatele účetní závěrky.

Zjednodušení, které Rada provedla, se týká cash flow z provozní činnosti. Při jeho sestavování budou podniky používat pouze nepřímou metodu. Použití přímé metody je přípustné pouze s odkazem na IAS 7 – Výkazy peněžních toků.

Úpravy uvedené v návrhu jsou dostačující, a proto nejsou nutné žádné další změny.

IAS 8 – Účetní politiky, změny v účetních odhadech a chyby

Tento standard je rozdělen do tří částí, kterými jsou změny v účetních odhadech, účetní chyby a změny v účetní politice. Mezi změny v účetních odhadech patří například odhad délky odepisování nebo výše neprodejných zásob. Tyto změny nemají být vnímány jako účetní chyby. Mají být zahrnuty do výkazů v období změny, popř. i v období následujících (nikoli však do období minulých). Pojem účetní chyby zahrnuje významné chyby, které se týkají předchozích období. Účetní výkazy za minulá období by měly být přepočteny tak, aby byla zajištěna srovnatelnost vykazovaných informací, tzn. oprava je zahrnuta do čistého zisku daného období. Změny v účetních odhadech provádíme pouze, pokud to vyžaduje zákon nebo požadavky národních úprav účetnictví. Dále je povoleno provádět změny, které zlepší vypovídací schopnosti účetních výkazů. Stejně jako u oprav chyb, i zde je nutná úprava minulých let zpětným použitím účetní politiky.

Pomocí tohoto standardu dochází ke zvýšení spolehlivosti účetních závěrek podniku a ke zvýšení srovnatelnosti těchto závěrek, a to jak s účetními výkazy za minulá období, tak s účetními výkazy jiných podniků.

IFRS x IFRS pro SME

I přesto, že návrh neobsahuje v oblasti tohoto standardu žádné změny, je použití tohoto standardu složité. Tato problematika je zde velmi detailně řešena. Ani Česká účetní legislativa (ČÚL) se nezabývá tak detailně tímto tématem a je zde také jednodušší způsob řešení. Dle ČÚL se změny účetních politik, odhadů a oprav většinou promítnou ve výkazu zisků a ztrát za běžné období, zatímco dle IFRS je tato skutečnost řešena tak, že změny se aplikují retrospektivně (zpětně), tj. aplikují se na transakce, události a situace, jako by byly používány vždy. Tento postup je však velmi složitý, a proto by bylo lepší, aby důsledek změn byl vykazován jako mimořádná položka běžného období a popsán v příloze k účetní závěrce, jako v ČÚL.

IAS 10 – Události po rozvahovém dni

Dle tohoto standardu jsou události po rozvahovém dni definovány jako události, ke kterým dochází v období mezi rozvahovým dnem a datem schválení účetní závěrky ke zveřejnění. Jedná se tedy o všechny události, které vznikly v tomto období, bez ohledu zda se vztahují či nestahují k podmínkám, které existovaly k rozvahovému dni. Standard je tedy zaměřen hlavně na to, které události po rozvahovém dni je nutné zachytit v účetní závěrce.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard není pro účetní praxi malých a středních podniků nikterak složitý, a proto není v návrhu nijak upraven.

IAS 11 – Stavební smlouvy

Tento standard, jak již název napovídá, je zaměřen na problematiku stavebních smluv. Cílem standardu je stanovit, jak účtovat o výnosech a nákladech, které souvisí se stavebními smlouvami.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard není v návrhu nijak upraven. Malé a střední podniky se při své účetní praxi budou jeho plnou verzí.

V případě tohoto standardu navrhuji jeho úpravu. Podle mého názoru je pro účetní praxi malých a středních podniků zbytečně složitý. Příkladem jeho náročnosti může být velmi dlouhé definování pojmu stavební smlouva. Dle IFRS rozlišujeme dva samostatné

typy smluv, kterými jsou smlouva za pevnou cenu (zhotovitel souhlasí s pevnou smluvní cenou nebo pevnou sazbou na jednotku výkonu) a smlouva typu náklad plus přírážka (v této smlouvě dodavatel hraří dohodnuté nebo jinak definované náklady, plus procento těchto nákladů nebo pevný poplatek). Dále je zde ještě mnoho typů kombinovaných smluv, které jsou pro účetní praxi malých a střední podniků velmi komplikované. V případě tohoto standardu bych doporučila ještě používat pouze smlouvu za pevnou cenu, jejíž použití není nijak komplikované.

IAS 12 – Daně ze zisku

Někdy se můžeme v případě tohoto standardu setkat i s názvem Daně z příjmu. Tento standard předepisuje účtování o dani z příjmu. Je zde velmi detailně popsán výpočet odložené daně, která vzniká z rozdílného pojetí účetních a daňových nákladů, resp. výnosů. Tento standard předepisuje výpočet odložené daně závazkovou metodou při použití rozvahového přístupu, to znamená, že výpočet vychází ze srovnání rozvahy účetní s rozvahou obsahující daňově upravené údaje. Tento standard také požaduje, aby bylo o odložené dani účtováno stejným způsobem, jako se účtuje o transakcích, které tuto daň vyvolávají, tzn. u transakcí účtovaných výsledkově, se odložená daň účtuje výsledkově a u transakcí vykazovaných přímo ve vlastním kapitálu se odložená daň účtuje tamtéž.

IFRS x IFRS pro SME

Jako v předchozích případech není dle návrhu tento standard nijak pozměněn. Mezi změny, které bych ohledně tohoto standardu doporučila, by bylo vynechání problematiky odložené daně, která je velmi komplikovaná.

IAS 14 – Vykazování podle segmentů

Tento standard má stanovit principy pro vykazování účetních informací o segmentech. Jedná se o informace o různých druzích výrobků a služeb, které podnik poskytuje a dále o různých územích, na kterých působí.

Je povinný pro podniky, jejichž majetkové a dluhové cenné papíry jsou veřejně obchodovány, nebo pro podniky, které uvádějí své cenné papíry veřejně na trh.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard je pro malé a střední podniky nerelevantní, a proto je vhodné, že bude vynechán a řešen pouze odkazem na úplné znění IFRS.

IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení

Hlavním úkolem tohoto standardu je zabezpečit, aby uživatelé účetní závěrky měli dostatek informací o pozemcích, budovách a zařízení daného subjektu a jeho změnách. Standard se zabývá účtováním budov a pozemků, rozpoznání aktiv v rozvaze, určení jejich účetních hodnot, odpisů a možných ztrát ze snížení hodnoty.

Jsou zde stanoveny dva postupy, které můžeme využít při účtování o pozemcích, budovách a zařízení. Prvním způsobem je vykázání položek v jejich pořizovací ceně, která je snížena o odpisy. Druhý způsob spočívá ve vykazování v reálné hodnotě.

IFRS x IFRS pro SME

V případě tohoto standardu stanovuje návrh, aby byl při jeho aplikaci použit jednodušší způsob účtování. Při použití tohoto standardu účetní jednotky budou používat pouze model pořizovací ceny snížení o odpisy. Další možnosti jsou přípustné pouze s odkazem na IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení.

IAS 17 – Leasing

Jak už název napovídá, tento standard upravuje účtování o leasingu. Základem pro oceňování je současná hodnota. Je zde uplatněna koncepce obsahu před formou. Standard rozlišuje dva druhy leasingů: finanční a operativní. Finanční leasing je leasing, který přenáší v podstatě všechna rizika a odměny spojené s vlastnictvím aktiva. Vlastnické právo může, i nemusí být převedeno. Při operativní leasingu po skončení doby nájmu vlastnické právo převést nelze, majetek je stále ve vlastnictví pronajímatele.

IFRS x IFRS pro SME

V oblasti tohoto standardu došlo dle návrhu k vynechání některých témat, která byla zahrnuta v jeho plné verzi. Jedná se o účtování o finančním leasingu na straně pronajímatele.

I když je problematika účtování leasingu velmi složitá, jsou podle mého názoru tyto úpravy dostačující, a proto nenavrhuji v oblasti tohoto standardu žádné další změny.

IAS 18 – Výnosy

Tento standard má za cíl stanovit pravidla účtování výnosů. Jedná se hlavně o výnosy, které vznikají v těchto oblastech: prodej zboží; poskytování služeb; užití podnikových aktiv jinými stranami; úroky; licenční poplatky a dividendy.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard nebyl v návrhu Radou nijak zjednodušen, při jeho aplikaci se malé a střední podniky budou řídit jeho plnou verzí.

I když návrh neobsahuje žádné změny, provedla bych v jeho oblasti úpravy - zjednodušila účtování použitím pouze metody nulového zisku. Dle IFRS v plném rozsahu můžeme o výnosech účtovat dvěma způsoby: metodou procenta dokončení (výnosy jsou uznány postupně již v průběhu dlouhodobé zakázky dle procenta stanoveného podle stavu vykonané práce nebo podle dokončení části práce) a metodou nulového zisku (ve výsledovce jsou náklady a výnosy ve stejné výši, tzn. nedokončená výroba oceněná na úrovni nákladů). Aplikace metody nulového zisku je jednodušší a pro většinu účetních jednotek lépe pochopitelná.

IAS 19 – Zaměstnanecké požitky

Problematiku zaměstnaneckých požitků řeší tři standardy: IFRS 2 – Platby akciemi, IAS 26 – Penzijní plány a IAS 19 – Zaměstnanecké požitky. Se zaměstnaneckými požitky souvisí řada nákladů, příkladem mohou být mzdy nebo penzijní požitky.

IFRS x IFRS pro SME

V návrhu nejsou žádné úpravy standardu.

Podle mého názoru je tento standard je v prostředí malých a středních podniků zbytečný. Tyto podniky většinou vůbec neúčtují o zaměstnaneckých požitcích či penzijních plánech, a proto bych ho úplně vynechala.

IAS 20 – Vykazování státních dotací a zveřejňování státní podpory

Pojem dotace (granty, subvence) znamená určitou podporu od státu. Tato podpora má formu převoditelných prostředků na podnik a je poskytována, pokud podnik v minulosti či v budoucnosti splní určité podmínky, které se týkají provozních činností.

Ve standardu je řešen hlavní problém související s dotacemi: účetní přístup k výnosu, který dotace představují. Dotace ke krytí dlouhodobého majetku se vykazují buď jako odložený výnos, který je rozpoznán do výnosů během životnosti souvisejícího aktiva nebo se dotace odečte od daného aktiva v účetnictví. Dotace související s jinými náklady musí být vykázány buď ve výnosech ve výkazech zisků a ztráty, nebo jako snížení souvisejícího nákladu.

Dle standardu mohou mít dotace podobou peněžní i nepeněžní. O obou dvou způsobech se účtuje stejně.

IFRS x IFRS pro SME

Ohledně tohoto standardu Rada rozhodla, že při jeho aplikaci budou účetní jednotky používat jednodušší způsob účtování – pro všechny příspěvky budou používat jednu metodu. (Použití nějaké jiné alternativy je možné pouze s odkazem na úplné znění standardu).

Úpravy zveřejněné v návrhu jsou dostačující, a proto bych v oblasti tohoto standardu nenavrhovala žádnou jinou změnu.

IAS 21 – Dopady změn směnných kurzů cizích měn

Ve standardu je povoleno buď provádět transakce přímo v cizí měně, nebo podniky mohou řídit své zahraniční operace prostřednictvím zahraniční jednotky, kterou může být například dceřiná společnost. (V souvislosti s použitím změny kurzů upravuje standard i kurzové rozdíly).

Hlavním problémem při použití tohoto standardu je odpověď na otázku, který směnný kurz při účetní praxi používat, a jak ve finanční závěrce vykázat efekt změny směnných kurzů.

IFRS x IFRS pro SME

Ačkoliv návrh standardu neobsahuje žádné úpravy, provedla bych v oblasti tohoto standardu nějaké úpravy, které by jeho použití v prostřední malých a středních podniků ještě více zjednodušily.

Použití tohoto standardu komplikují pojmy, jako jsou měna funkční (= měna, kterou podnik používá v primárním ekonomickém prostředí, ve kterém funguje) a měna vykazování. Dle IFRS mohou podniky předkládat svou účetní závěrku v jakékoliv měně.

Pokud se měna funkční a měna vykazování od sebe liší, podnik má povinnost přepočítat svůj výsledek hospodaření na měnu vykazování. Vlivy, které díky přepočtu vzniknou, musí podnik vykázat.

V ČR není tato situace tak komplikovaná, účetnictví se zde vede pouze v jedné měně, kterou je česká koruna.

V případě tohoto standardu proto doporučuji, aby se měna funkční i měna vykazování od sebe nelišila.

IAS 23 – Výpůjční náklady

Tento standard se, jak už název napovídá, zajímá o výpůjční náklady – těmito náklady jsou úroky a ostatní náklady, které podnik vynaložil ve spojení s vypůjčením si finančních prostředků, například: kurzové rozdíly.

Standard obvykle požaduje okamžité zaúčtování výpůjčních nákladů do nákladů (základní řešení). Povoluje však i alternativní řešení v podobě aktivace výpůjčních nákladů, které jsou přímo účelově vztaženy k nákupu, výstavbě nebo výrobě způsobilého aktiva.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard bude dle návrhu zjednodušen – při účtování budou podniky používat pouze základní řešení (alternativní řešení je přípustné pouze s odkazem na úplné znění tohoto standardu).

Rozsah úprav je podle mého názoru dostačující, a proto zde nejsou nutné žádné další úpravy.

IAS 24 – Zveřejnění spřízněných stran

Se vztahy mezi spřízněnými stranami se setkáváme v účetní praxi zcela běžně. Mnoho podniků realizuje svou činnost prostřednictvím dceřiných, společných či přidružených podniků. Dále dochází k transakcím mezi jednotlivými podniky, které tvoří skupinu podniků. K vzájemným transakcím dochází i u společně ovládaných podniků, které však skupinu podniků netvoří. Je bohužel běžné, že někdy dochází ke zneužití mezi spřízněnými osobami. Příkladem tohoto negativního jevu může být dopad na zisk nebo ztrátu a na finanční situaci podniku.

Cílem tohoto standardu je zajistit, aby bylo z účetní závěrky zřejmé, že zisk/ztráta podniku mohou být ovlivněny existencí spřízněných stran, transakcemi s nimi či nevypořádanými zůstatky s těmito stranami.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh neobsahuje žádné úpravy tohoto standardu, při jeho aplikaci se malé a střední podniky budou řídit jeho úplnou verzí.

IAS 26 – Plány penzijních požitků

Jak je dle názvu patrné, tento standard se věnuje účtování plánů penzijních požitků. Jedná se o vykazování plánů penzijních požitků, jakožto samostatných jednotek, které mají na starosti zpracování příslušných výkazů.

IFRS x IFRS pro SME

Podle návrhu je tento standard v plné své délce pro malé a střední podniky vhodný, a proto v něm nejsou uvedeny žádné úpravy.

Podle mého názoru je ale pro tyto podniky nerelevantní. Malé a střední podniky většinou s problematikou plánů penzijních požitků nepřijdou vůbec do styku, proto navrhuji tento standard pro ně úplně vypustit (stejně jako IAS 19 – Zaměstnanecké požitky).

IAS 27 – Konsolidovaná a samostatná účetní závěrka

Tento standard má na starosti účtování o jednom typu strategických investic, jejichž prostřednictvím účetní jednotky uskutečňují svou podnikatelskou činnost. Rozlišujeme tři základní typy strategických investic:

- a) účetní jednotky ovládané vykazující jednotkou (dceřiné společnosti – účtování dle IAS 27 - Konsolidovaná účetní závěrka a samostatná účetní závěrka);
- b) účetní jednotky ovládané společně vykazující jednotku a jednou nebo několika třetími stranami (společný podnik – účtování dle IAS 31 - Vykazování účastí ve společných podnicích);
- c) účetní jednotky, které sice nejsou ovládány vykazující jednotkou, ani ovládány ve shodě, ale v nichž vykazující jednotka uplatňuje podstatný vliv (přidružené společnosti – účtování dle IAS 28 – Investice do přidružených podniků).

IFRS x IFRS pro SME

V případě tohoto standardu Rada projednávala jeho vynechání. Nakonec se však rozhodla nechat ho v úplném znění (totéž platí i pro standardy IAS 28 a IAS 30, které také s touto problematikou souvisí). Konsolidované výkazy jsou pro uživatele podniků, které podnikají společně nezbytné, a proto se Rada rozhodla tento standard zachovat beze změny.

IAS 28 – Investice do přidružených podniků

Jako přidružený podnik označujeme účetní jednotky, ve kterých vykazující jednotka uplatňuje podstatný vliv. Konsolidace se vykazuje metodou ekvivalence. Podle této metody investor (či vykazující společnost) vykáže svůj podíl na čistých aktivech přidružené společnosti v rozvaze a svůj podíl na výsledku hospodaření přidružené společnosti vykáže ve výkaze zisku a ztráty.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh neobsahuje žádnou změnu standardu, podniky se budou řídit jeho úplným zněním.

IAS 29 – Vykazování v hyperinflačních ekonomikách

Ve standardech i ostatních účetních předpisech se předpokládá, že hodnota peněz se během doby mění pouze minimálně. Může se však stát, že hodnota peněz začne hodně kolísat. V této situaci nastává problém, protože je velmi výrazně snižována informační hodnota účetního výkaznictví založeného na historických pořizovacích cenách. Úkolem tohoto standardu jsou úpravy, které je nutno v hyperinflační měně provést, aby informace byly užitečné.

IFRS x IFRS pro SME

S touto tematikou se malé a střední podniky setkávají zřídka, a proto je vhodné, že bude v nových standardech vynechána.

IAS 30 – Zveřejňování v účetních závěrkách bank a obdobných finančních institucí

Tento standard je zrušen a je nahrazen IFRS 7 – Finanční nástroje: zveřejňování.

IAS 31 – Vykazování účastí ve společných podnicích

Společný podnik patří vedle dceřiného a přidruženého podniku k jednomu ze tří typu strategických investic, prostřednictvím kterých může podnik provozovat svou obchodní společnost.

Ve standardu jsou rozlišeny tři druhy společných podniků: spoluovládaná operace, spoluovládaná aktiva a spoluovládané jednotky. Každý ze společných podniků má jiná pravidla účtování.

IFRS x IFRS pro SME

Jako v případě IAS 27- Konsolidovaná účetní závěrka a samostatná účetní závěrka a IAS 28 - Investice do přidružených podniků, se podniky se budou řídit jeho úplným zněním.

IAS 32 – Finanční nástroje: vykazování

Cílem tohoto standardu je stanovit zásady vykazování finančních nástrojů jako závazků nebo kapitálových nástrojů a zápočtů finančních aktiv a závazků. Požadavky na vykazování se týkají klasifikace finančních nástrojů z pohledu jejich emitenta na finanční aktiva, finanční závazky a kapitálové nástroje. Klasifikace souvisejících úroků, dividend, ztrát, zisků a okolností, za kterých by finanční aktiva a závazky měly být započteny.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh obsahuje zjednodušení tohoto standardu. Je zde stanoveno, že místo 4 kategorií finančních aktiv, kterými jsou: finanční aktiva ve fair value přeceňovaná výsledkově, finanční investice držené do splatnosti, půjčky a pohledávky, finanční aktiva vhodná k prodeji, budou malé a střední podniky používat pouze 2: finanční aktiva ve fair value přeceňovaná výsledkově a půjčky a pohledávky. Díky této skutečnosti se podniky nebudou zabývat řízením splatnosti a také nebudou potřebovat informace o prodeji předkupního práva. Zjednodušení zveřejněná v návrhu jsou dostačující, a proto nejsou nutné žádné další úpravy.

IAS 33 – Zisk na akcii

Název tohoto standardu patří mezi důležité ukazatele finanční analýzy, dále se hojně používá při porovnávání výsledků hospodaření. Vzhledem k jeho důležitosti je mu věnován samostatně jeden standard. Můžeme zde najít pravidla pro určení základního a zředěného zisku na akcii.

Základní zisk na akcii vypočteme, pokud čistý zisk na držitele kmenových akcií vydělíme váženým průměrem počtu akcií v oběhu. Čistý zisk na držitele kmenových akcií zahrnuje všechny položky výnosů a nákladů (bez dividend z preferenčních akcií, avšak včetně daní ze zisku a mimořádných položek). Počet akcií v oběhu vypočteme takto: vážený průměr počtu akcií – nákup vlastních akcií + počet nově vydaných akcií.

Pokud počítáme zředěný zisk na akcii, výpočet je upraven o „ředící“ potenciální akcie, které mohou být uplatněny (např. právo výměny dluhopisů na akcie).

IFRS x IFRS pro SME

Aplikace tohoto standardu není v prostředí malých a středních firem relevantní. Malé a střední podniky se s touto problematikou vůbec skoro nesetkávají, a proto je vhodné, že tento standard bude vynechán s odkazem na plnou verzi standardu.

IAS 34 – Mezitímní účetní výkaznictví

Nejdůležitější otázkou, která souvisí s aplikací tohoto standardu v praxi je, zda na mezitímní období pohlížet jako na samostatné období (v tomto případě používáme stejná účetní pravidla a zásady jako u roční účetní závěrky) či jako pouze část roku (při použití tohoto pravidla musíme účetní zásady a postupy pozměnit).

IFRS x IFRS pro SME

Tato situace nastává u malých a středních podniků pouze výjimečně, proto je dobře, že tento standard nebude do standardů pro malé a střední podniky zařazen (s odkazem na IAS 34 – Mezitímní účetní výkaznictví).

IAS 36 – Snížení hodnoty aktiv

Tento standard je zaměřen na stanovení postupů, díky kterým účetní jednotka může zjistit, zda aktiva v účetnictví nejsou vedena ve vyšší hodnotě než je jejich zpětně ziskatelná částka. Obecně je známo, že ke snížení hodnoty aktiva dojde v případě, pokud účetní jednotka nebude schopna užíváním aktiva či jeho prodejem získat zpět jeho účetní hodnotu.

IFRS x IFRS pro SME

Při stanovení návrhu tohoto standardu se Rada hodně zabývala snížením hodnoty goodwillu a souvisejícím požadavkům na zjednodušení této problematiky. Rada rozhodla tento standard zachovat v celém jeho znění. Hlavním důvodem bylo, že metoda snižování hodnoty goodwillu nejlépe odpovídá dané problematice.

IAS 37 – Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky

V IAS 37 jsou stanoveny požadavky pro účtování rezerv, podmíněných aktiv a podmíněných závazků. Dále jsou zde definovány informace, které je účetní jednotka povinna zveřejnit v účetní závěrce. Díky těmto informacím mohou uživatelé účetních závěrek lépe porozumět charakteru, časovému rozvržení a výši těchto položek. Tento standard je zaměřen pouze na rezervy, které se zaznamenávají do pasiv, dále na snížení hodnoty aktiv a na pochybné pohledávky, které mají za následek upravení účetní hodnoty aktiv.

IFRS x IFRS pro SME

V případě tohoto standardu nestanovuje návrh žádné jeho změny.

Účtování o této problematice je velmi složité, a to především díky téměř shodným definicím podmíněných závazků a rezerv.

Podmíněným závazkem rozumíme závazek, který je důsledkem minulé události a jehož existence bude potvrzena pouze tím, že v budoucnu dojde nebo nedojde k jedné nebo více nejistým událostem, které nejsou plně pod kontrolou. Tento závazek není vykázán v rozvaze (je uveden v příloze) a jeho výši nelze přesně stanovit.

Rezerva je závazek s neurčitým časovým určením nebo výší. Je velmi náročné rozeznat, zda závazek vykázat jako rezervu či podmíněný závazek. Existují sice pravidla, která nám v tomto rozeznávání napomáhají, ale jsou velmi složitá.

V nové úpravě tohoto standardu bych úplně zrušila problematiku podmíněných závazků a podmíněných aktiv (= pravděpodobná aktiva, která vznikla také v důsledku minulé události a jejichž existence bude potvrzena pouze tím, že v budoucnu dojde či nedojde k jedné nebo více událostem, které nejsou plně pod kontrolou podniku) a zachovala pouze problematiku rezerv.

IAS 38 – Nehmotná aktiva

Tento standard se vztahuje na všechna nehmotná aktiva s výjimkou nehmotných aktiv, na které se vztahují jiné standardy a těžebních práv, výdajů na průzkum, vývoj a těžbu nerostů. Hlavní otázkou, která je řešena při použití tohoto standardu, je zda při účtování nehmotných aktiv příslušný výdaj ihned odepsat, nebo ho v rozvaze aktivovat jako určitý druh aktiva. V případě odepisování ještě standard zkoumá, jaký bude druh odpisu.

Nehmotná aktiva s určitou dobou použitelnosti odepisujeme dle modelu, který odráží spotřebu ekonomických užitků daného aktiva. Jestliže nelze takovýto model určit, použijeme rovnoměrné odpisování. V případě nehmotných aktiv s neurčitou dobou použitelnosti (tzv. aktiva bez určité doby, po kterou je očekáván ekonomický užitek pro podnik) platí zákaz odepisování. Takováto aktiva je nutno každoročně testovat dle IAS 36 – Snížení hodnoty aktiv na snížení hodnoty majetku.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh obsahuje zjednodušení tohoto standardu. Malé a střední podniky budou testovat snížení hodnoty goodwillu méně často, než je uvedeno v úplném znění standardu (i zde je přípustné řešení, které se odkazuje na plnou verzi standardu).

V případě tohoto standardu nenavrhují žádné změny, míra zjednodušení uvedená v návrhu je dostačující.

IAS 39 – Finanční nástroje: účtování a oceňování

V tomto standardu jsou stanoveny zásady a pravidla, která se týkají účtování a oceňování finančních aktiv, finančních závazků a některých smluv o nákupu nebo prodeji nefinančních položek. Standard je především zaměřen na rozdělení finančních nástrojů do příslušných kategorií (finanční aktiva v reálné hodnotě přeceňovaná výsledkově, finanční investice držené do splatnosti, půjčky a pohledávky, finanční aktiva vhodná k prodeji), dále jejich přeceňování na reálnou nebo zůstatkovou hodnotu a účtováním o ziscích a ztrátách z přeceňování finančních nástrojů. Dále jsou zde stanoveny zásady, kterými se řídíme, pokud účtujeme o zajištění (hedgingu).

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard úzce souvisí se standardem IAS 32 - Finanční nástroje: vykazování, a proto zjednodušení zveřejnění v návrhu tohoto standardu se týkají i IAS 39.

Pro lepší použití tohoto standardu bych ještě upravila oblast účtování o finančních investicích. Plná verze standardu zahrnuje dva způsoby účtování o finančních investicích.

Prvním způsobem je metoda data obchodu. V tomto případě účetní jednotka zaúčtuje a poté vykáže v rozvaze pořízené aktivum a související závazek ke dni uzavření vlastního obchodu. Při prodeji musí naopak k datu obchodu odúčtovat prodávané aktivum, zaúčtovat zisk, resp. ztrátu z prodeje a vykázat pohledávku.

Další možností je metoda data vypořádání, kdy účetní jednotka vykáže pořízené aktivum až proti převodu vlastního aktiva (okamžik získání, zaplacení). Při prodeji je aktivum odúčtováno a uznán zisk z prodeje až do okamžiku dodání. V tomto případě je nutné evidovat změny v reálné hodnotě finančního aktiva.

V případě tohoto standardu proto navrhuji, aby se o finančních investicích účtovalo pouze metodou data obchodu. Tato metoda je jednodušší a nejsou zde takové nároky na evidování změn jako u metody data vypořádání.

IAS 40 – Investice do nemovitostí

Jak již název napovídá, standard se zabývá nemovitostmi. Jedná se o budovy či pozemky, které jsou spíše než při využívání v běžném podnikání drženy za účelem získání výnosů, nebo za účelem zhodnocení kapitálu. Lze u nich aplikovat model reálné hodnoty.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard bude dle návrhu pro lepší použití v prostředí malých a středních podniků zjednodušen. Tyto podniky budou při své účetní praxi používat model pořizovací ceny, kdy se nehmotná aktiva oceňují v pořizovacích nákladech snížených o oprávky a ztráty ze snížení hodnoty. Model přecenění (nehmotná aktiva se přeceňují na reálnou hodnotu) bude přípustné použít jen s odkazem na úplnou verzi standardu.

Rozsah zjednodušení tohoto standardu je dostačující, a proto nejsou nutné žádné další úpravy.

IAS 41 – Zemědělství

Tento standard má za úkol stanovit pravidla a zásady, které souvisí s účtováním, prezentací účetní závěrky, a jejím zveřejněním v souvislosti se zemědělskou činností.

IFRS x IFRS pro SME

Dle návrhu nemají účetní jednotky při své praxi v oblasti tohoto standardu používat metodu oceňování pomocí reálné hodnoty (jediný přípustný způsob použití je s odkazem na úplné znění tohoto standardu).

Návrh tuto problematiku dostatečně zjednodušuje, a proto není třeba dalších úprav.

IFRS 1 – První aplikace IFRS

Tento standard je určen pro ty subjekty, které hodlají připravit poprvé svou účetní závěrku dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Nalezneme zde návod, jak postupovat, aby závěrka byla v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Tento standard má za úkol zajistit, aby účetní závěrka byla díky svým kvalitním informacím pro čtenáře:

- a) jasná a zároveň obsahovala údaje za srovnatelné období, které je popsáno;
- b) představovala vhodný výchozí bod při účtování dle standardů;
- c) náklady s ní související nepřesáhly přínos, který má pro uživatele přinést.

Ve standardu můžeme dále nalézt nějaké dobrovolné úlevy z některých požadavků ostatních standardů mezinárodní účetního výkaznictví a i určitý počet povinných výjimek.

IFRS x IFRS pro SME

Tato tématická oblast má být dle návrhu vynechána (s odkazem na úplné znění standardu).

IFRS 2 – Platby akciemi

Tento standard, jak již název napovídá, má určit, jak se má vykazovat platba pomocí akcií. Je nutné, aby subjekt, který akciemi platí, tuto skutečnost promítl do svého výsledku hospodaření a také do své finanční pozice, a to včetně nákladů souvisejícími s transakcemi, které zahrnují opce na akcie poskytnuté zaměstnancům (tento standard tedy také řeší zaměstnanecké požitky).

IFRS x IFRS pro SME

Tématika, které je obsahem tohoto standardu, bude dle návrhu vynechána (odkazem na úplné znění standardu). Tato problematika je pro malé a střední podniky zbytečná, a proto souhlasím s tím, aby byla dle návrhu vynechána.

IFRS 3 – Podnikové kombinace

Podnikovou kombinací rozumíme spojení samostatných subjektů nebo podniků do jedné vykazující jednotky. Z účetního hlediska rozlišujeme dva způsoby, jak vykázat dopady podnikových kombinací. Tím prvním je metoda koupě, která se používá při účtování při akvizicích. Jako druhý způsob označujeme metodu spojení podílu, kterou použijeme při účtování o fúzích. Tato metoda se však již nepoužívá.

IFRS x IFRS pro SME

Tento standard se zabývá podobnou problematikou jako standard IAS 27 – Konsolidovaná a samostatná účetní závěrka a jeho návrh neobsahuje stejně jako v případě standardu IAS 27 žádné úpravy.

IFRS 4 – Pojistné smlouvy

Jak je již z názvu patrné, tento standard je zaměřen na pojistné smlouvy.

IFRS x IFRS pro SME

Problematika pojistných smluv není pro malé a střední podniky relevantní, a proto je vhodné, že bude vynechána (s odkazem na úplné znění standardu).

IFRS 5 - Dlouhodobá aktiva určená k prodeji a ukončované činnosti

Již dle názvu je jasný hlavní úkol tohoto standardu, kterým je specifikace účtování aktiv určených k prodeji a zveřejnění ukončovaných činností.

IFRS x IFRS pro SME

V oblasti tohoto standardu není v návrhu zveřejněna žádná jeho úprava, a proto bych navrhovala zachovat tento standard v jeho celé verzi i v prostředí malých a středních podniků.

IFRS 6 – Průzkum a vyhodnocování nerostných zdrojů

Jak je patrné z názvu standardu, je zde věnována pozornost výzkumu a oceňování minerálních zdrojů.

IFRS x IFRS pro SME

Návrh standardu neobsahuje žádné informace o jeho zjednodušení. I když je tato problematika pro oblast malých a střední podniků netypická, je nutné ji zachovat v celém jejím znění, protože na tento standard se mohou podniky odkazovat, pokud budou chtít účtovat o problematice těžebního průmyslu (tato problematika je dle návrhu vynechána a jediné přípustné řešení je právě s odkazem na IFRS 6).

IFRS 7 – Finanční nástroje: zveřejňování

Tento standard je relativně „nový“ – platí od roku 2006. Jeho cílem je novelizovat a rozšířit zveřejňování podle IAS 30 - Zveřejňování v účetních závěrkách bank a obdobných finančních institucí a IAS 32 – Finanční nástroje: zveřejňování a vykazování. Touto novelou Rada odstranila duplikované údaje a zjednodušila zveřejňování informací o koncentraci rizik, úvěrovém riziku, riziku likvidity a tržním riziku v IAS 32.

IFRS x IFRS pro SME

Dle návrhu tento standard neprojde žádnou úpravou a v prostřední malých a středních podniků se bude používat v úplném znění.

Shrnutí

Po tříletém procesu tvorby vydala Rada návrh Mezinárodních standardů účetního výkaznictví pro malé a střední podniky. Tento návrh obsahuje řadu změn, které by měly ulehčit těmto podnikům vykazovat své účetní závěrky dle mezinárodních standardů.

Návrh zahrnuje:

- tématické oblasti, které nejsou do těchto standardů zařazeny (jejich případné použití je řešeno s odkazem na „velké“ IFRS
- tématické oblasti, u kterých je zvolen jednodušší způsob účtování a
- tématické oblasti, které zůstaly nezměněny.

Nakolik bude návrh pro účetní praxi opravdu vhodný, ukáže až jeho praktické použití malými a středními podniky.

Do budoucna se počítá s tím, že tyto standardy se budou aktualizovat každé 2 roky.

12. Závěr

Až do tohoto roku se firmy, které neobchodují s veřejně obchodovatelnými cennými papíry a mají sídlo na území České republiky, musely rozhodnout, zda budou svou účetní praxi vykonávat podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví, či dle české účetní legislativy.

V letošním roce se tato situace změní, a to především pro malé a střední podniky, pro které nebylo účtování dle mezinárodních standardů účetního výkaznictví mnohdy příliš výhodné. Musely se potýkat se zpracováním a vykazováním informací, které v jejich prostředí byly zbytečné. V souvislosti s tím jim vznikaly nemalé náklady, které bylo jistě nelehké hradit. Proto jistě uvítají, že se v budoucnu budou moci řídit mezinárodními standardy, které jim budou „ušité přímo na míru“.

Vzhledem k tomu, že význam malých a středních podniků je v každém národním hospodářství nemalý, bylo by vhodné, aby i tyto podniky sestavovaly své účetní závěrky dle mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

Až doposud sestavovala většina firem se sídlem v České republice svou účetní závěrku dle české účetní legislativy. Tento stav není nijak překvapivý. Použití některých standardů je v prostředí malých a středních podniků velmi komplikované. Některé standardy jsou dokonce i zbytečné a pro firmy nákladné. Velmi malému použití standardů také nasvědčuje fakt, že mnoho účetních nedisponuje v této oblasti dostatečnými znalostmi. Hodně firem se však o vývoj nových standardů zajímá a velmi vážně uvažuje o tom, že by podle nich v budoucnu vedly svou účetní praxi.

Po dlouhém procesu vývoje publikovala Rada návrh těchto nových standardů, který obsahuje 400 stran a 38 kapitol, které se věnují tématikám jako jsou prezentace účetní závěrky, rozvaha, výkaz zisků a ztrát, výkaz peněžních toků, státní dotace, zisky na akciích a další.

Dle návrhu je možné rozdělit stávající standardy do tří skupin:

- 1) standardy, které budou vynechány s odkazem na úplnou verzi standardu (např. IFRS 4 – Pojistné smlouvy)
- 2) standardy, u kterých bude aplikován jednodušší způsob jejich použití (např. IAS 40 – Investice do nemovitostí)
- standardy, které zůstanou nezměněny (např. IAS 2 – Zásoby).

Tento rok budou standardy pro malé a střední podniky vydávány v samostatném svazku a číslovány podobně jako odpovídající „velké“ IAS/IFRS.

Mnoho firem vznik těchto nových standardů určených pro malé a střední podniky očekává s napětím. Jejich použití bude pro tyto podniky skýtat mnohé výhody i nevýhody.

Jednou z největších nevýhod těchto nových standardů je skutečnost, že pokud se jimi malé a střední podniky budou řídit, budou muset vést účetnictví i v souladu s českými předpisy, a to pouze pro účely stanovení základu pro daň z příjmů. Tato skutečnost je pro podniky velmi nákladná a jistě bude rozhodujícím faktorem, který ovlivní, zda se malé a střední podniky budou těmito standardy řídit.

Pokud se však jimi rozhodnou řídit, velmilepší se mezinárodní srovnávání těchto podniků, které bylo dosud díky různým účetním pravidlům, které podniky používaly, obtížné. Díky této skutečnosti budou malé a střední podniky moci lépe srovnávat své s výkony konkurenčních podniků v zahraničí. Také zahraniční uživatelé účetních závěrek budou mít lepší informace o finanční situaci podniku. Tento fakt může vést k rozvoji malých a středních podniků, a to díky zahraničním investorům, kteří se díky lepší informovanosti o podniku pro investici rozhodnou.

Vykazování podle nových standardů bude pro malé a střední podniky znamenat i mnoho změn v jejich dosavadní účetní praxi. Mezi rozdíly mezi Českou účetní legislativou (ČÚL) a standardy pro malé a střední podniky patří například: formáty rozvahy a výkazu zisku a ztráty. V ČÚL je závazné uspořádání předepsáno, ve standardech nikoliv. Dále dle ČÚL není povolena při účtování o stavebních smlouvách metoda procenta dokončení, ve standardech ano. Dle standardů pro malé a střední firmy je také vynecháno účtování finančního leasingu na straně pronajímatele. A posledním příkladem může být skutečnost, že ČÚL nezná žádné předpisy, které by upravovaly účtování o zemědělských aktivech., účtuje se o nich jako o zásobách.

Do budoucna budou jistě tyto nové standardy přínosem, a to jak pro jednotlivé podniky, ale také i pro uživatele účetních závěrek. Jejich zavedení a používání bude v účetní praxi velkým krokem kupředu.

13. Přehled použité literatury

- ADÁMKOVÁ, D. *Účetnictví podle mezinárodních účetních standardů*. Praha: Creditt, 2003. ISBN 80-213-1034-0.
- *České účetní standardy: podle stavu k ...2006*, Ostrava: Sagit, 2006.
- DELOITTE. *Summary of the Exposure Draft*. [online]. 2007 Dostupný na Word Wide Web: <<<http://eifrs.iasb.org/eifrs/Menu>>.
- KOL. AUTORŮ KATEDER FINANČNÍHO A MANAŽERSKÉHO ÚČETNICTVÍ, *Mezinárodní účetní standardy a česká účetní legislativa: slovníček výrazů ze sborníku konference*. Praha: VŠE, 1998. ISBN 80-7079-178-0.
- KOLÁŘOVÁ E., *Harmonizace finančního účetnictví na mezinárodní účetní standardy u malých a středních firem*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, 2005. ISBN 80-214-2899-6.
- KOVALÍKOVÁ H., *Praktický průvodce českými účetními standardy pro podnikatele*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-554-0.
- KROUPOVÁ, L., VAŠEK, L., ČERNÝ, M. R. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Praha: Vox, 2005. ISBN 80-86324-44-3.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled rozdílů mezi Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a Českou legislativou*. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2005.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech*. [online]. 2005. Dostupný na Word Wide Web: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/aplikace_ias_neverej.html>.
- NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD, *Průručka dokumentů Rada pro mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor*, Praha: Nejvyšší kontrolní úřad 2006.
- ROEDL. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví pro malé a střední podniky*. [online]. 2006, Dostupný na Word Wide Web: <<http://www.roedl.cz>>.
- RYNEŠ P., *Podvojný účetnictví a účetní závěrka 2005*, Praha:ANAG, 2005. ISBN 80-85573-07-05
- ŽÁROVÁ M; *Regulace evropského účetnictví*, Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1046-4.

14. Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č. 1: Kritéria pro malé a středně velké podniky

Graf č. 1: Sestavování účetní závěrky

Graf č. 2: Mapování vývoje IFRS pro SME

Graf č. 3: Znalosti v oblasti IFRS

Graf č. 4: Oblasti rozdílů mezi standardy a českým účetnictvím

Graf č. 5: Vzdělávání

Graf č. 6: Úspěšnost IFRS pro SME v budoucnosti

Graf č. 7: Sestavování závěrka v budoucnu dle IFRS pro SME

Graf č. 8: Předpokládaná platnost IFRS pro SME

15. Seznam příloh a přílohy

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek

Příloha č. 2: Problémy německých společností týkající se implementace IFRS

Příloha č. 3: Vybrané rozdíly mezi IFRS a francouzskými účetními předpisy v oblasti účtování a oceňování

Příloha č. 4 Dotazník

Příloha č. 5: Návrhy nových standardů pro malé a středních podniků v oblasti jednotlivých standardů

PŘÍLOHA Č. 1: SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zkratka	Cizojazyčný termín	Český termín
ED	Exposure Draft	Zveřejněný návrh
FASB	Financial Accounting Standard Board	Výbor pro vydávání standardů finančního účetnictví
FRSSE	Financial Reporting Standard for Smaller Entities	Standard pro účetní výkaznictví menších podniků
HGB	Handelsgesetzbuch	Obchodní zákoník
IAS	International Accounting Standards	Mezinárodní účetní standardy
IASB	International Accounting Standards Board	
IASC	International Accounting Standards Committee	Výbor pro mezinárodní účetní standardy
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee	Interpretace Výboru pro interpretace mezinárodního účetního výkaznictví
IFRS	International Financial Reporting Standards	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
ISAR	The Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting	Pracovní skupina expertů na mezinárodní účetní standardy a výkaznictví
SAC	Standards Advisory Council	Poradní sbor
SIC	Standing Interpretations Committee	Interpretace Stálého interpretačního výboru
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles	Všeobecně uznávané účetní zásady v Americe

PŘÍLOHA Č. 2: PROBLÉMY NĚMECKÝCH SPOLEČNOSTÍ TÝKAJÍCÍ SE
IMPLEMENTACE IFRS

Problém	Související účetní standard
Nezkušený účetní personál	IAS 12, Daně ze zisku IAS 36, Snížení hodnoty aktiv IAS 32 a 39, Finanční nástroje, zveřejňování, prezentace, účtování a oceňování
IT – je nutné skladovat a analyzovat velké objemy dat	IAS 16, Pozemky, budovy a zařízení IAS 17, Leasingy
Požadavky týkající se účetního výkaznictví stanovené německými účetními předpisy jsou menší	IAS 12, Daně ze zisku IAS 19, Zaměstnanecké požitky IAS 24, Zveřejňování spřízněných stran plus řada dalších standardů
Neochota zveřejnit požadované informace	IAS 24, Zveřejňování spřízněných stran
Znalosti a zkušenosti v oblasti oceňování – náklady na vhodné odborníky, jejich dostupnost	IAS 22, Podnikové kombinace IAS 36, Snížení hodnoty aktiv IAS 40, Investiční majetek

PŘÍLOHA Č. 3: VYBRANÉ ROZDÍLY MEZI IFRS A FRANCOUZSKÝMI ÚČETNÍMI
PŘEDPISY V OBLASTI ÚČTOVÁNÍ A OCEŇOVÁNÍ

IAS	Francouzské účetní předpisy
1	Neplatí zásady převahy podstaty nad formou.
16	Hodnota odložených plateb se nediskontuje, hmotný majetek není možné přeceňovat
17	Účtování o majetku pořízeného formou finančního leasingu se doporučuje, ale není povinné
19	Není povinné tvořit v samostatné účetní závěrce penzijní rezervy, ale PCG to doporučuje
21	O nerealizovaných kursových ziscích se účtovat nemusí, ale o nerealizovaných ztrátách ano
37	Tvořit rezervu na významnou opravu je povinné
38	Náběhové náklady, náklady vzniklé před zahájením činnosti, náklady na školení, reklamní náklady či zřizovací výdaje lze aktivovat; některé položky, jako je např. podíl na trhu nebo portfolio odběratelů, je možné zaúčtovat jako nehmotný majetek
39	Finanční zástoje nejsou detailněji upraveny, lze např. účtovat o nerealizovatelných ziscích; finanční aktiva a závazky se oceňují reálnou hodnotou jen ve zcela výjimečných případech
41	Neexistují žádná zákonná pravidla

PŘÍLOHA Č. 4: DOTAZNÍK

1) Účetní závěrku sestavujete dle:

- ☐ českých účetních standardů ☐ mezinárodních účetních standardů

2) Snažíte se mapovat stav vývoje mezinárodních účetních standardů pro malé a střední firmy?

- ☐ ANO ☐ NE

3) Jaké jsou vaše znalosti v oblasti mezinárodních účetních standardů?

- ☐ plná znalost ☐ částečná znalost (základní metody a principy)
☐ omezená znalost ☐ žádné informace

4) Jaké jsou podle Vás hlavní rozdíly mezi standardy a českou úpravou účetnictví z hlediska účetnictví Vaší firmy? (lze zaškrtnout více odpovědí)

☐ leasing	☐ účtování náhradních dílů
☐ formát účetních výkazů	☐ rezervy
☐ požadavky na zveřejnění	☐ účtování výnosů
☐ odložená daň	☐ operace s finančními instrumenty
☐ operace s vlastním kapitálem	☐ ocenění dlouhodobého a oběžného majetku
☐ jiné (prosím uveďte)	

5) Snažíte se v oblasti účetnictví dále vzdělávat?

- ☐ ANO ☐ NE

6) V případě, že věnujete pozornost svému dalšímu vzdělání, činíte tak:

- ☐ pouze při pracovních příležitostech
☐ pouze v osobním volnu
☐ při pracovních příležitostech i ve svém osobním volnu

7) Myslíte si, že mezinárodní účetní standardy pro malé a střední podniky budou pro Vaši firmu přínosem?

- ☐ ANO ☐ NE ☐ NEVÍM

8) Uvažujete o tom, že v budoucnu budete sestavovat účetní závěrku dle mezinárodních účetních standardů pro malé a střední firmy?

☐ ANO

☐ NE

☐ NEVÍM

9) Mezinárodní účetní standardy pro malé a střední firmy by měly začít platit od roku 2008, od kterého měsíce si myslíte, že bude možné se jimi začít řídit?

☐ leden

☐ květen

☐ září

☐ únor

☐ červen

☐ říjen

☐ březen

☐ červenec

☐ listopad

☐ duben

☐ srpen

☐ prosinec

PŘÍLOHA Č. 5: NÁVRH NOVÝCH STANDARDŮ PRO MALÉ A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ V OBLASTI JEDNOTLIVÝCH STANDARDŮ

IAS	Název standardu	Změny dle návrhu
1	Sestavování a zveřejňování účetní závěrky	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
2	Zásoby	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
7	Výkazy peněžních toků	Zvolen jednodušší způsob účtování..
8	Účetní politiky, změny v účetních odhadech a chyby	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
10	Události po rozvahovém dni	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
11	Stavební smlouvy	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
12	Daně ze zisku	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
14	Vykazování podle segmentů	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
16	Pozemky, budovy a zařízení	Zvolen jednodušší způsob účtování..
17	Leasing	Vynecháno účtování finančního leasingu na straně pronajímatele.
18	Výnosy	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
19	Zaměstnanecké požitky	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
20	Vykazování státních dotací a zveřejňování státní podpory	Zvolen jednodušší způsob účtování.
21	Dopady změn směnných kurzů cizích měn	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
23	Výpůjční náklady	Zvolen jednodušší způsob účtování.
24	Zveřejnění spřízněných stran	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
26	Plány penzijních požitků	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
27	Konsolidovaná účetní závěrka a investice do dceřinných podniků	Návrh neobsahuje žádné úpravy
28	Investice do přidružených podniků	Návrh neobsahuje žádné úpravy
29	Vykazování v hyperinflačních ekonomikách	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
30	Zveřejňování v účetních závěrkách bank a obdobných finančních institucí	Tento standard nahrazen IFRS 7.
31	Vykazování účastí ve společných podnicích	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
32	Finanční nástroje: vykazování	Zvolen jednodušší způsob účtování.
33	Zisk na akciích	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
34	Mezitímní účetní výkaznictví	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
36	Snížení hodnoty aktiv	Návrh neobsahuje žádné úpravy.

37	Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
38	Nehmotná aktiva	Zvolen jednodušší způsob účtování.
39	Finanční nástroje: účtování a oceňování	Zvolen jednodušší způsob účtování (stejný jako u IAS 32).
40	Investice do nemovitostí	Zvolen jednodušší způsob účtování.
41	Zemědělství	Vynechán tématický celek oceňování reálnou hodnotou v zemědělství (s odkazem na úplnou verzi IFRS).
IFRS		
1	První aplikace IFRS	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
2	Platby akciemi	Tento tématický celek byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
3	Podnikové kombinace	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
4	Pojistné smlouvy	Tento tématický celek o pojištění byl vynechán s odkazem na plnou verzi IFRS.
5	Dlouhodobá aktiva určená k prodeji a ukončované činnosti	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
6	Průzkum a vyhodnocování nerostných zdrojů	Návrh neobsahuje žádné úpravy.
7	Finanční nástroje: zveřejnění	Návrh neobsahuje žádné úpravy.